

Nr 206.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m.; given Stockholms slott den 2 mars 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Domö, föreliggande framställningar om ändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken m. m. och anför därvid.

Få grenar av den statliga verksamheten kunna uppvisa en sådan expansion som den, vilken under de senaste åren kännetecknat kommunikationsverken. Det är klart, att denna expansion till en del är att hänföra till rådande kris-situation. Lika tydligt är emellertid, att väsentliga förändringar av bestående karaktär inträffat i förhållande till rörelsens omfattning vid tiden före krigs-utbrottet. Orsakerna härtill äro mångahanda. Det må vara tillräckligt att här hänvisa till den starka utvecklingen av postverkets betalningsförmedlan-de verksamhet, den ökade bostadsbebyggelsen i städerna med därav följande stegrade krav på post- och telefontrafiken, telefonväsendets utbredning såväl i städerna som på landsbygden med de tekniska problem, som därav följt, automatiseringens utbredning och radioteknikens hastiga utveckling, den omfattande utvidgning av det statliga järnvägsnätet, som ägt rum genom successivt förstatligande av enskilda järnvägar, den fortskridande tekniska utvecklingen inom järnvägsområdet genom bland annat elektrifiering samt den väsentliga utbyggnad av statsägd vattenkraft och av statliga anläggning-ar för elektrisk kraftdistribution, som ägt rum.

För kommunikationsverken blir rörelsens omfattning i alldeles särskild grad bestämmande för personalorganisationens storlek. Trafiken måste av-vecklas, och den härför erforderliga personalen måste anskaffas. Därmed är ingalunda sagt, att den personal, som kräves för avvecklingen av en viss trafikmängd, också skall erhålla fast anställning vid verket. Det gäller tvärt-om att tillse, att åt den fasta personalen icke gives större omfattning än som svarar mot den trafikvolym, vilken kan förväntas bli bestående.

Att det är förenat med vanskligheter att bestämma storleken av den per-sonal, varav konstant behov kan anses föreligga, är uppenbart. En viss ga-ranti mot misstag härvidlag utgör dock den erfarenhet, som vunnits från tidigare krissituationer, och den försiktighet, som numera karakteriserar verksstyrelsernas prövning av personalbehovet.

Den återhållsamhet, som på grund av lönestoppet varit utmärkande för statsmakternas ställningstagande under de senaste åren till föreliggande krav på personalökningar inom statsförvaltningen i dess helhet, har självfal-let sträckt sina verkningar även till kommunikationsverken. Det avgörande motivet för den försiktiga politik, som från såväl verksstyrelsernas som stats-makternas sida förts beträffande kommunikationsverken, har dock i första hand varit en strävan att hålla den fasta personalen inom de gränser, som betingas av den bestående trafikomfattningens behov. Så bör alltså ske. Den erfarenhet, som alltmer vunnits i avseende härå liksom den eftersläpning beträffande den fasta personalens utökning, som i samband därmed kunnat konstateras, har emellertid aktualiserat behovet av en kraftigare utökning av den fasta personalorganisationen. Jag erinrar härutinnan om de uttalan-den, som i förevarande hänseende gjordes av min företrädare i ämbetet vid anmälan föregående år av då föreliggande förslag till personalstater för kom-munikationsverken.

Vad jag här anfört har i främsta rummet tagit sikte på en utökning av den fasta personalen inom olika tjänstegrader. Därmed sammanhänger emellertid

intimt frågan om uppflyttning av befattningar från lägre till högre tjänstegrad. Av rörelsens ansvällning liksom av fortgående teknisk utveckling och rationalisering följer nämligen en kvalitativ förändring av arbetsuppgifterna för vissa befattningshavare, vilken icke kan kompenseras med ökat antal medarbetare, då det gäller befattningshavare i ledande ställning, eller med ökat antal tjänster inom samma grad, då det gäller befattningshavare i underordnad ställning. Vill man alltså acceptera vad i det föregående anförts rörande en av bestående utvidgning av rörelsen betingad ökning av den fasta personalen, så följer därav, att krav på förbättrad löneställning inom vissa gränser måste tillgodoses.

Det förslag till personalstater vid kommunikationsverken för befattningshavare i 21 och högre lönegrader, som jag i det följande framlägger, bör ses mot bakgrunden av vad jag nu anført. Jag vill tillägga, att de personalstater för befattningshavare av högst 20 lönegraden, som av Kungl. Maj:t fastställts för år 1945, utformats enligt samma riktlinjer. De utvisa alltså en betydande utökning av personalantalet men på samma gång ett icke obetydligt antal uppflyttningar till högre tjänstegrad.

Enligt vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av finansplanen framhållit, ha vilande förslag till ändrad löneställning för byråchefer m. fl. icke upptagits till behandling i årets statsverksproposition. För kommunikationsverkens vidkommande föreligga vissa förslag i detta hänseende, vilkas genomförande framstår såsom angeläget. Med hänsyn till den standpunkt, som intagits beträffande statsförvaltningen i övrigt, böra ej heller nämnda förslag upptagas till avgörande vid årets riksdag.

Jag vill vidare erinra, att personalsakkunniga vid statens järnvägar den 12 september 1944 avgivit betänkande med utredning och förslag angående förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning för personal vid statens järnvägars smalspåriga bandelar (SOU 1944: 58). Över betänkandet ha utlåtanden avgivits av järnvägsstyrelsen och allmänna lönenämnden. Jag har för avsikt att sedermera underställa Kungl. Maj:t de förslag i anledning av betänkandet, som påverka den av Kungl. Maj:t för år 1945 fastställda personalförteckningen för statens järnvägar. I det följande anmäler jag de förslag, vilkas genomförande kräver riksdagens medverkan.

Slutligen har trafiktjänstemännens riksförbund i skrivelse den 6 februari 1945 gjort framställning i fråga om provisorisk omklassificering av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar. Över framställningen ha utlåtanden avgivits av verksstyrelserna och allmänna lönenämnden. Efter en redogörelse för de uttalanden, som i samband med 1938 års klassificering gjordes i fråga om förutsättningarna för en omklassificering av trafikanstalterna under löpande klassificeringsperiod, anför lönenämnden följande.

Lönenämnden kan knappast finna uttalandena i samband med 1938 års omklassificering av trafikanstalterna i och för sig utgöra hinder för uppflyttning till högre klass av sådana trafikanstalter, vilkas rörelse undergått en särskilt stark stegring på grund av förhållanden, som icke äro direkt

föranledda av nu rådande krisläge. Av för lönenämnden tillgängliga utlåtanden över förevarande framställning från vederbörande verkstyrelser framgår emellertid, att generalpoststyrelsen och järnvägsstyrelsen men icke telegrafstyrelsen ansett sådant hinder föreligga. Med hänsyn härtill finner lönenämnden skäl tala för att åtgärder vidtagas i syfte att åstadkomma ett enhetligt förfaringssätt vid samtliga tre kommunikationsverk i dylika frågor. Främst bör härvid gälla, att sådan förändring av arbetets art och omfattning, som föranletts av rådande krisläge, icke bör få påverka en trafikanstalts hänförande till viss klass. Vidare bör en uppflyttning av trafikanstalt till högre klass endast få komma till stånd, där av krisförhållandena oberoende arbetsuppgifter sedan år 1935 — vars trafikciffror legat till grund för nu gällande klassindelning — stegrats i avsevärt snabbare takt än som beräknas vara normalt för anstalter av ifrågavarande slag eller eljest nått sådan omfattning, att en uppflyttning till högre klass uppenbarligen är påkallad. Beaktas må nämligen, att vid en kommande allmän revision av klassindelningarna gränstalen för de olika klasserna med säkerhet komma att förskjutas uppåt. Lönenämnden vill tillägga, att den förutsätter, att samtliga verkstyrelser vid tillämpning av angivna riktlinjer skola iakttaga nödig återhållsamhet vid framläggande av förslag om uppflyttning av trafikanstalt till högre klass. I anslutning härtill vill lönenämnden framhålla, att en enhetlig bedömning av styrelsernas framställningar skulle underlättas, därest de kunde bli föremål för samtidig behandling, när angivna riktlinjer för första gången skola tillämpas. I fortsättningen däremot synas förslagen lämpligen kunna ingå i verkstyrelsernas sedvanliga personalstatsförslag.

Av vad lönenämnden i det föregående anfört torde framgå, att lönenämnden icke anser riksdagens medverkan erforderlig för vidtagande av ovanberörda åtgärder i vidare mån än de komma att föranleda förslag om uppflyttningar av föreståndare för trafikanstalt till lönegrad högre än den 20:e. Lämplighetsskäl tala emellertid måhända för att ovan berörda riktlinjer för prövning av frågor om uppflyttning av trafikanstalter till högre klass i någon form underställas innevarande års riksdag.

Vad allmänna lönenämnden anfört föranleder icke någon erinran från min sida. Lämpligen torde verkstyrelserna böra anbefallas att, under iakttagande av de av lönenämnden angivna riktlinjerna, verkställa undersökning rörande de förändringar av bestående klassindelning, som må befinnas påkallade, samt att i sina nästkommande personaläskanden framlägga av undersökningen föranledda förslag till ändring av klassindelningen. Innan riksförbundets framställning anmäles för Kungl. Maj:t för slutligt beslut, bör dock tillfälle beredas riksdagen att taga del av vad sålunda förekommit.

Jag övergår härefter till detaljbehandlingen av föreliggande förslag.

Postverket.

Uppflyttning av postdirektörerna från A 29 till C 6. Postverkets lokala organisation är fördelad på sju distrikt, vart och ett med en postdirektör såsom chef. På postdirektören vilar det närmaste ansvaret för posttrafiken

inom distriktet. Han har bland annat att vidtaga åtgärder för att distriktets behov av postanordningar blir tillgodosett samt övervaka, att personalen vid varje tjänsteställe är avpassad efter behovet och utnyttjas på lämpligaste sätt.

Generalpoststyrelsen har i skrivelse den 3 november 1944 anfört i huvudsak följande.

Före år 1910 tillsattes postdirektörerna — då benämnda postinspektörer — medelst förordnande. Att förordnandeformen övergavs, torde främst hava berott på de praktiska olägenheter, som följde av att tjänster i succession efter den förordnade enligt då gällande regler icke kunde besättas med ordinarie innehavare. För återgång till förordnandesystemet talar den självständiga ställning, som postdirektör intager, och den relativt stora befogenhet han måste äga att träffa avgöranden inom sitt område.

1939 års tjänsteförteckningssakkunniga förordade en placering av postdirektörerna i lönegraden C 6. Särskilt med hänsyn till att förordnande såsom postdirektör även ekonomiskt bör innebära en lockelse för dugliga tjänstemän inom verket anser styrelsen, att lönegraden C 7 vore att föredraga. Då emellertid ett visst samband mellan byråchefernas och postdirektörernas lönelägen kan förefinnas och då största vikten ligger vid att anställningsformen ändras, finner sig styrelsen — i avvaktan på en reglering av byråchefernas löneställning — kunna tillstyrka, att postdirektörsbefattningarna tills vidare hänföras till lönegraden C 6.

Enär flertalet postdirektörer komma att avgå med pension under de närmaste åren — en redan den 1 juli 1945 och fyra under åren 1946—1949 — anser styrelsen angeläget, att den nya ordningen genomföres utan dröjsmål.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 1 december 1944 tillstyrkt förslaget.

Enligt min mening ha fullgoda skäl förebragts för att postdirektörsbefattningarna, liksom tidigare skett med telegrafverkets och statens järnvägars distriktschefsbefattningar, ombildas till förordnandetjänster. Då icke mindre än fem av de sju postdirektörerna avgå med pension under de närmaste åren, synes det önskvärt, att den ifrågasatta förändringen nu genomföres. Jag tillstyrker alltså, att postdirektörerna från och med den 1 juli 1945 överföras till löneplanen C samt därvid placeras i lönegraden C 6. Liksom övriga till löneplanen C hänförliga befattningar vid postverket böra de nya postdirektörsbefattningarna tillsättas medelst förordnande på viss tid.

*Departements-
chefen.*

Uppflyttning av föreståndaren för blankettryckeriet från intendent i A 24 till förste intendent i A 27. Blankettryckeriet, som inrättades år 1909 och sedan hösten 1943 är förlagt till postverkets industrifastighet i Ulvsunda, framställer — med undantag av kuvert — alla postverkets blanketter samt utför praktiskt taget allt annat tryck ävensom allt bindingsarbete för postverkets behov. Därjämte levererar tryckeriet kronodebetsedlar, kvittenshäften för allmänna folkpensioneringen, radiolicensblanketter m. m. Å trycke-

riexpeditionen tjänstgöra 1 föreståndare, benämnd intendent (A 24), 1 kontorsfaktor (Eo 17), 1 tryckeriassistent (Eo 15), 1 kontorist (A 9), 3 kanslibiträden (A 7) samt 1 tillfälligt kontorsbiträde.

Generalpoststyrelsen har föreslagit, att föreståndaren, som erhållit sin nuvarande löneställning den 1 juli 1934 före tillkomsten av den nya industrianläggningen i Ulvsunda, uppflyttas till byrådirektör i lönegraden A 28. Till stöd härför har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Under perioden 1933—1943 har tryckeriets rörelse mer än fördubblats. Ökningen har bland annat föranletts av att postverkets allmänna rörelse avsevärt stegrats, men särskilt är det postsparbankens och framför allt postgirorelsens utomordentliga tillväxt, som påskyndat utvecklingen. Den anskaffning av blanketter, som postgirokontoret ombesörjer för sina kunder, har med åren blivit av högst betydande omfattning, och i detta avseende har blankettryckeriet haft att hålla jämna steg med postgirorelsens.

Tillverkningsvärdet i självkostnader vid tryckeriet uppgick år 1943 till 2 237 000 kronor. Efter en planerad utökning av verksamheten kommer personalen att omfatta 225—230 befattningshavare.

Tryckerirörelsen är utan tvivel en mycket god affär för postverket. Besparingsberedningens postkommitté har uttalat, att tryckeriet är välskött samt försett med god utrustning och sakkunnig ledning. På förslag av kommittén har postverkets blankettförråd sammanslagits med tryckeriet. Vidare är avsett, att centralupphandlingen (inköp av papper och ombesörjande av tryck för vissa statsmyndigheter) skall överflyttas till tryckeriet.

Frågan om den ledande tryckeripersonalens löneställning har länge varit aktuell. Med genomförandet av ändringarna har dock ansetts böra anstå, till dess tryckeriet erhållit nya lokaler i verkstadsfastigheten i Ulvsunda. I samband med tryckeriets utflyttning till Ulvsunda hava föreståndarens befohender, särskilt i vad gäller arbetarpersonalen, betydligt utökats.

Styrelsen vill erinra, att föreståndaren för statens reproduktionsanstalt under benämningen direktör är placerad i lönegraden Eo 29. Reproduktionsanstaltens personal uppgår till ej fullt 150 personer och tillverkningsvärdet (år 1943) till i runt tal 1,8 miljoner kronor. Föreståndaren för statens järnvägars biljett- och blankettkontor åtnjuter såsom intendent lön enligt lönegraden A 26. Omsättningen uppgick år 1943 till cirka 1,5 miljoner kronor. Därav hänförde sig emellertid nära 1,1 miljoner kronor till inköp av färdiga blanketter m. m. Tillverkningsvärdet vid tryckeriet (självkostnaderna) belöpte sig alltså till omkring 400 000 kronor.

Av det anförda torde framgå, att föreståndarens placering i lönegraden A 24 icke kan anses innebära en rättvis värdesättning av hans arbetsuppgifter redan med hänsyn till den stora omfattning tryckerirörelsen nått och den betydelse för postverkets ekonomi, som tryckeriet har. Med den ökade befohender, som det ur organisatorisk synpunkt är angeläget att lämna honom, och de vidgade arbetsuppgifter, som anses böra tilldelas honom, blir skälet för en höjning av hans tjänst ännu starkare.

Allmänna lönenämnden har förordat, att tryckeriföreståndaren under benämningen förste intendent uppflyttas till lönegraden A 27. Lönenämnden anför härutinnan följande.

Med hänsyn till de fackkunskaper, som föreståndaren måste besitta, och under beaktande av att han tjänstgör såsom driftledare för en verksamhet,

som sysselsätter över 200 arbetare och som under år 1943 redovisade ett tillverkningsvärde av över 2 miljoner kronor, finner lönenämnden uppenbart, att hans nuvarande löneställning är för låg. Lönenämnden är emellertid icke beredd tillstyrka befattningens placering i lönegraden A 28. Erinras må, att vid statens järnvägar förste verkstadsingenjörer i lönegraden A 27 tjänstgöra såsom föreståndare för vissa huvudverkstäder, exempelvis huvudverkstaden i Malmö med omkring 700 arbetare.

Inom lönenämnden har *ledamoten Linnäs* i särskilt yttrande tillstyrkt generalpoststyrelsens förslag.

Rörelsen vid postverkets blankettryckeri har under de senaste åren undergått en kraftig stegring. För närvarande torde tryckeriet vara ett av landets största civiltryckerier. Någon nedgång av verksamheten är, såvitt nu kan bedömas, icke att förvänta. *Departementets chefen.*

Den närmaste ledningen av och ansvaret för verksamheten åvilar tryckeriets föreståndare. Av honom kräves en grundlig tryckeriteknisk utbildning, att han är väl insatt i kostnadskalkylering samt att han äger goda ledaregenskaper. Med hänsyn härtill och då i samband med rörelsens utvidgning allt större krav ställts på hans organisationsförmåga och initiativkraft, anser jag en förbättrad löneställning motiverad. I anslutning till vad lönenämnden uttalat föreslår jag därför, att befattningen såsom förste intendent hänföres till lönegraden A 27.

Inrättande av en intendentsbefattning i A 24 å blankettryckeriet. Till stöd för detta förslag har *generalpoststyrelsen* anfört bland annat följande.

Med den sammansättning, som tryckeriexpeditionens personaluppsättning har, torde det vara uppenbart, att så gott som hela ledningen av den stora tryckeri- och bokbinderirörelsen kommit att åvila tryckeriföreståndaren. Det finnes icke någon tjänsteman, vilken kunnat övertaga mera kvalificerat arbete eller vid förfall för föreståndaren inträda såsom vikarie för denne.

I särskilt hög grad är det angeläget, att föreståndaren erhåller ett kvalificerat biträde med den kamerala delen av arbetet. Det föreståndaren åvilande bestyret med debitering av kostnader för arbeten, vilka utföras åt statsinstitutioner och enskilda, skulle ställföreträdaren i huvudsak övertaga.

Ur organisatorisk synpunkt är det angeläget, att tryckeriföreståndarens befogenhet att verkställa upphandlingar avsevärt utökas. Det vore lämpligt att åt ställföreträdaren överlämnas att självständigt handlägga viss del av upphandlingsärendena.

För att generalpoststyrelsen och i första hand chefen för styrelsens andra byrå skola kunna följa tryckeriets verksamhet, böra månadsvis till byråchefen avgivas rapporter så uppställda, att de giva en klar överblick över arbetets fortskridande, personalens och maskinutrustningens utnyttjande m. m. På den nye befattningshavaren bör ankomma att övervaka upprättandet och sammanställandet av dessa rapporter.

Med hänsyn till arbetsuppgifternas art anser styrelsen, att den nya befattningen icke bör placeras lägre än i lönegraden A 24. Denna löneställning motiveras även av önskvärdheten av att för tjänsten förvärva en befattningshavare, som kan beräknas kvarstanna någon längre tid vid tryckeriet.

Allmänna lönenämnden tillstyrker, att för ändamålet inrättas en befattning såsom förste kontrollör i A 22.

*Departements-
chefen.*

Mot generalpoststyrelsens förslag om inrättande av en ordinarie befattning, vars innehavare skulle fungera såsom tryckeriföreståndarens närmaste man, har jag icke något att i och för sig erinra. Liksom allmänna lönenämnden finner jag likväl tveksamt, huruvida de med befattningen förenade göromålen böra föranleda en så hög placering som i 24 lönegraden. Verkställda undersökningar ha emellertid givit vid handen, att svårigheter skulle föreligga att för befattningen nu förvärva och någon längre tid behålla en därför lämpad tjänsteman, för den händelse styrelsen ej skulle äga möjlighet att välja även bland befattningshavare tillhörande 24 lönegraden. I detta läge och med hänsyn till befattningens betydelse har jag ej velat motsätta mig styrelsens förslag. Vid framtida ledighet å befattningen bör dock en omprövning av löneställningen äga rum. Den nya befattningen synes lämpligen böra erhålla benämningen intendent.

Uppflyttning av föreståndaren för frimärkstryckeriet från aktuarie i A 21 till intendent i A 24. Frammärkstryckeriet inrättades år 1920. Tryckeriet är numera uppdelat på följande avdelningar, nämligen gravyr- och mekaniska avdelningen för gravyrframställning och reparation av maskinparken, galvaniska avdelningen för kopparbeläggning och förkromning av vid frimärkstillverkningen använda gravyrcylindrar, frimärksavdelningen för framställning och kontroll av frimärken, kvittenskuponger och sparobligationer samt helsaksavdelningen för tillverkning och kontroll av brevkort, kortbrev och frankokuvert. Såsom föreståndare för tryckeriet tjänstgjorde till en början en befattningshavare i kontrollörs tjänstegrad (A 20). Från och med den 1 juli 1935 placerades emellertid föreståndaren såsom aktuarie i 21 lönegraden.

Generalpoststyrelsen har föreslagit, att föreståndaren uppflyttas till intendent i 26 lönegraden, samt därvid anført i huvudsak följande.

Föreståndaren åligger att utöva den omedelbara ledningen av och tillsynen över tryckeriet samt att ansvara för arbetets behöriga fullgörande ävensom för förrådet av papper och andra materialier. Han har vidare att själv verkställa eller hos styrelsen föreslå upphandling av för driften nödvändiga förbrukningsartiklar. Driften av tryckeriet ställer stora krav på föreståndarens rent tekniska kunnande och förmåga att behärska även detaljerna i tillverkningen.

År 1933 omfattade tillverkningen 352,5 miljoner värdetecken med ett åsatt värde av 167,5 miljoner kronor. Under år 1943 framställdes 535 miljoner värdetecken till ett värde av 506 miljoner kronor.

Driften har under de senaste åren rationaliserats genom maskinanskaffning. Kostnaden per 1 000 frimärken utgjorde vid postverkets övertagande av tillverkningen 77 öre och är nu nere i 69 öre.

De inträffade ändringarna hava lett till att föreståndarens lönegradsplacering icke längre kan anses tillfredsställande.

Allmänna lönenämnden tillstyrker tjänstens uppflyttning till intendentsbefattning i 24 lönegraden.

Även enligt min uppfattning är föreståndarens nuvarande löneställning väl *Departements-
chefen.* låg. I likhet med lönenämnden och vid jämförelse med den av mig tidigare föreslagna löneställningen för blankettryckeriets föreståndare anser jag mig likväl icke böra tillstyrka placering i högre lönegrad än A 24. Även vid denna placering torde befattningen böra upptagas under benämningen intendent.

Inrättande av en förste byråsekreterarbefattning i A 24 å bankavdelningens personalavdelning och i samband därmed utbyte av en byråsekreterare i A 21 mot kontrollör i A 20. Till motivering av detta förslag har *generalpoststyrelsen* anfört följande.

Bankavdelningens personalavdelning förestås av en byråsekreterare (notarie före ¹/₇ 1944), som haft att bland annat biträda postsparbankschefen med rekryteringen av bankavdelningens kvinnliga personal, att handlägga frågor om tjänstledighet och om förordnanden samt i allmänhet alla sådana ärenden, som röra tillämpningen av gällande avlöningsbestämmelser. Han har sålunda haft att upprätta avlöningslistor och semesterplaner samt att bestämma tjänstledighetsavdrag m. m.

För personalärendenas handläggning å bankavdelningen har en ökning av de kvalificerade arbetskrafterna befunnits ofrånkomlig. Härför erfordrades en tjänsteman, som kunde självständigt svara för hela rekryteringen och övertaga vissa av de arbetsuppgifter, som tidigare åvilat kontorschefen men vilka denne med hänsyn till rörelsens utveckling numera svårligen kunde medhinna. Dessa arbetsuppgifter voro av så kvalificerad art, att det för deras fullgörande erfordrades en tjänsteman i lönegraden A 24. Under trycket av den starkt växande arbetsbördan på bankavdelningen fann sig generalpoststyrelsen nödsakad att från den 16 juni 1942 tills vidare uppdraga åt särskild tjänsteman å bankavdelningen att övertaga omförmälda göromål mot förordnande i nyssnämnda lönegrad.

Bland de ärenden, som denne tjänsteman övertog från kontorschefen, märkes tillsynen över att nyantagen personal utbildas för tjänstgöring på olika avdelningar. En viktig arbetsuppgift blev vidare att i samråd med respektive avdelningsföreståndare fördela den kvinnliga personalen på underavdelningar med hänsyn till vunnen erfarenhet om vederbörandes lämplighet för olika arbeten.

Då tjänstemannen ifråga jämväl övertog de viktigaste ärenden, som förut ålegat notarien å personalavdelningen, blevo de göromål, som kvarstodo å denna senare befattning, mindre krävande än tidigare och närmast jämförliga med redogöraregöromål. Dessa göromål ansågos vid sådant förhållande kunna fullgöras av tjänsteman i kontrollörs grad, varför notariebefattningen från ovan nämnda tidpunkt, den 16 juni 1942, icke behövt uppehållas.

Denna organisation av personalavdelningen, som således försöksvis tillämpats under två år, har enligt styrelsens erfarenhet visat sig ändamålsenlig och bör bli bestående för framtiden.

Styrelsen framhåller, att antalet befattningshavare å bankavdelningen vid slutet av år 1943 uppgick till 2 678, att personalkostnaderna nämnda år belöpte sig till 9,5 miljoner kronor samt att under året nyanställdes 833 personer.

Allmänna lönenämnden har med hänsyn till det stora antalet anställda och det årliga rekryteringsbehovets storlek ansett sig icke böra framställa någon erinran mot förslaget.

Departements-
chefen.

Ej heller från min sida är något att erinra mot att åt den anordning, som försöksvis tillämpats under två år, gives bestående karaktär genom att den av generalpoststyrelsen föreslagna ordinarie befattningen i 24 lönegraden inrättas. Samtidigt bör en ordinarie byråsekreterarbefattning indragas. Å Kungl. Maj:t torde därefter få ankomma att meddela beslut om ökning av antalet kontrollörer med en.

Uppflyttning av en kontrollör i A 20 å postsparbankens propagandaavdelning till förste byråsekreterare i A 24. Postsparbanken har sedan länge bedrivit en omfattande upplysningsverksamhet såväl för bankens egen rörelse som för sparandet i allmänhet. Verksamheten ledes närmast under postsparbankschefen av en kontrollör med biträde av erforderlig personal för expedition, ateljé och distribution.

Generalpoststyrelsen har till stöd för den föreslagna uppflyttningen anfört bland annat följande.

Tillkomsten av nya sparformer och statsmakternas ökade krav på att söka väcka större intresse och förståelse för sparandet bland folkets breda lager har medfört en intensifiering av bankens riksomfattande sparpropaganda och nödvändiggjort, att denna måst söka sig delvis nya vägar. Detta har gjort ledningen av densamma mera ansvarsfull och komplicerad.

För sin propaganda använder sig postsparbanken av reklamens olika hjälpmedel. Sålunda utger banken periodiska skrifter, framställer broschyrer, annonserar i tidningar och tidskrifter, deltagar i utställningar, ordnar affischkampanjer, filmföreläsningar och föredragsverksamhet m. m.

Efter en redogörelse för de olika propagandaformernas användning anför styrelsen följande.

Den konstnärliga utformningen av det från avdelningen utgående trycket ävensom i stor utsträckning av utställningsmaterialet sker inom postsparbankens ateljé efter direktiv av föreståndaren. Denne biträder även vid den tekniska utformningen av propagandamaterial för postgiörörelsen och statens intressekontor. Ärenden av propagandanatur föredragas av föreståndaren för propagandaavdelningen för postsparbankschefen. Även om vederbörande tjänsteman således icke har direkt beslutanderätt, är det dock tydligt, att hans förslag och åtgärder äro av stor betydelse inte endast rent ekonomiskt utan än mer för sparverksamhetens utveckling och tillväxt. Av föreståndaren måste fordras en ingående kännedom om reklamens olika uttrycksformer, om tryckeri- och filmteknik och andra tekniska förfaranden, varav reklamen är beroende, samt förmåga att följa och tillgodogöra sig reklamteknikens snabba framsteg på olika områden. Självfallet erfordras dessutom uppslagsrikedom och en viss stilistisk förmåga samt att riktigt kunna bedöma lämpligheten av olika propagandaåtgärder.

Eftersom reklam- och propagandaverksamhet i allmänhet är förenad med förhållandevis stora omkostnader, är det synnerligen angeläget att den, som leder en sådan verksamhet, har förmåga att kunna ekonomisera med det till förfogande stående propagandaanslaget.

Innehavaren av den kontrollörsbefattning, varom här är fråga, har under mer än tio år i huvudsak ägnat sig åt postsparbankens propagandaverksamhet. Det är ur tjänstens synpunkt önskvärt att få behålla honom vid propa-

gandaarbetet, vilket ej torde kunna påräknas, därest befattningen icke inom den närmaste tiden höjes i tjänstegrad.

Genom att ifrågavarande befattning placeras i 24 lönegraden, vinnes dessutom den rent organisatoriska fördelen, att den föredragningsskyldighet inför generalpoststyrelsen i ärenden rörande skolsparverksamhet, annonsering och annan propagandaverksamhet, som tidigare åvilat den å bankavdelningen placerade förste byråsekreteraren för allmänna ärenden, kan överflyttas på föreståndaren för propagandaavdelningen.

Allmänna lönenämnden har förklarat sig hysa tvekan om lämpligheten av att inrätta en ordinarie förste byråsekreterarbefattning för ifrågavarande arbetsuppgifter. Enligt lönenämndens mening äro dessa uppgifter av så speciell art, att särskilda synpunkter göra sig gällande vid val av innehavare av befattningen. Det synes icke uteslutet, att vid inträffande ledighet å befattningen lämplig kandidat till densamma med fördel kan sökas bland yngre tjänstemän än dem, som i merithänseende stå i tur för befordran till 24 lönegraden. Lönenämnden tillstyrker emellertid, att en personlig förste byråsekreterartjänst inrättas för den nuvarande tjänstinnehavaren.

Såsom allmänna lönenämnden framhållit äro de arbetsuppgifter, som åvila *Departements-
chefen.* föreståndaren för postsparbankens propagandaavdelning, av speciell art. Även om det med hänsyn härtill är förenat med vissa svårigheter att i saknad av jämförelsematerial inom statsverksamheten åstadkomma en rättvisande värdering av uppgifterna, synes mig just denna deras speciella karaktär motivera en icke allt för låg löneställning. Härtill kommer, att med befattningen skall förenas viss föredragningsskyldighet. På grund härav är jag — bortsett från det mindre tilltalande i att inrätta personliga befattningar — närmast böjd för att tillstyrka styrelsens förslag. Vid bifall till detsamma torde å Kungl. Maj:t få ankomma att besluta om minskning av antalet kontrollörer med en.

Jag vill tillägga, att den ståndpunkt jag intagit icke utgör hinder för ett tillgodoseende av lönenämndens synpunkter med avseende å framtida rekrytering av befattningen. Vid inträffande ledighet å densamma kan nämligen ett förnyat övervägande av löneställningen äga rum med hänsyn till då föreliggande omständigheter.

Uppflyttning av en kontrollör i A 20 å tidningsavdelningen vid Stockholms bangårdspostkontor till förste kontrollör i A 22. Av *generalpoststyrelsens* skrivelse framgår följande.

Då Stockholms bangårdspostkontor år 1926 trädde i verksamhet, överflyttades dit bland annat expeditionen för avgående tidningar, vilken expedition tidigare varit förlagd till postkontoret Stockholm 1. Såsom föreståndare för expeditionen tjänstgjorde en förste kontrollör med biträde av en förste postassistent. På grund av postkontorets utveckling måste förste kontrollören efter hand tagas i anspråk för den centrala arbetsledningen även vid övriga avdelningar av postkontoret, för handläggning av personalärenden m. m. Det egentliga föreståndarskapet för expeditionen — innefattande förhandlingar med tidningsutgivarna, utredningar och viktigare skriftväxling beträffande tidningsrörelsen, klagomål mot tidningsbefordringen och dylikt — övertogs då av postmästaren. Från och med den 1 februari 1940 utbyttes förste postassistenttjänsten mot en befattning som kontrollör.

Tidningsrörelsen vid Stockholms bangårdspostkontor är av betydligt större omfattning än vid något annat postkontor i riket och har företett en fortgående ökning. Från postkontoret expedierade nummerexemplar av postabonnerade tidningar uppgingo år 1940 till omkring 63 miljoner och år 1943 till cirka 84 miljoner. Den fasta personalstyrkan å avdelningen uppgår till 77 man. Därutöver förstärkes personalen vid kvartalsskiftena med ett 30-tal och vid årsskiftena med ytterligare ett 60-tal personer. Postkontorets övriga rörelse har snabbt utvecklats i omfattning.

På grund av angivna förhållanden är det icke längre möjligt för postmästaren att utöva föreståndarskapet för tidningsexpeditionen. Från och med den 1 juli 1944 har ock handläggningen av dessa ärenden överförts å avdelningens kontrollör, åt vilken samtidigt uppdragits att taga mera självständig befattning med avdelningens personalärenden.

Vid bifall till styrelsens förslag skulle befälspersonalen å avdelningen hava samma sammansättning som före överflyttningen från postkontoret Stockholm 1 till bangårdspostkontoret och alltså utgöras av en förste kontrollör och en förste postassistent.

Allmänna lönenämnden tillstyrker styrelsens förslag.

Departements-
chefen.

Då den ifrågasatta förändringen endast åsyftar en återgång till tidigare rådande befälsförhållanden, desto mer påkallad som postkontorets tidningsrörelse under senare år kraftigt ökat i omfattning, är jag för min del beredd tillstyrka generalpoststyrelsens förslag. Vid bifall härtil torde å Kungl. Maj:t få ankomma att besluta om minskning av antalet kontrollörer med en.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen införande av 7 postdirektörer i C 6, uteslutning av 7 postdirektörer i A 29, ökning av antalet förste intendenten (A 27) från 1 till 2, ökning av antalet förste byråsekreterare i A 24 från 8 till 10, ökning av antalet intendenten i A 24 från 1 till 2, ökning av antalet förste kontrollörer (A 22) från 15 till 16, minskning av antalet aktuarier (A 21) från 5 till 4 samt minskning av antalet byråsekreterare (A 21) från 11 till 10.

I *tjänsteförteckningen* skulle postdirektör införas i C 6 och uteslutas i A 29.

Telegrafverket.

Uppflyttning å tekniska byrån av två byrådirektörer från A 28 till avdelningsdirektörer i C 6 samt en förste byråingenjör från A 27 till byrådirektör i A 28. Arbetsuppgifterna å tekniska byrån äro fördelade å — förutom allmänna avdelningen — tre tekniska avdelningar, nämligen provningsanstalten, stationsavdelningen och transmissionsavdelningen. Provningsanstalten förestås av en förste byråingenjör och de båda övriga avdelningarna av byrådirektörer.

Till föreståndaren för *provningsanstalten* har enligt riksdagens medgivande från och med den 1 juli 1941 utöver lönen provisoriskt utgått

ett årligt arvode, motsvarande skillnaden mellan två löneklasser i 27 lönegraden.

Telegrafstyrelsen har i skrivelse den 22 december 1944 framlagt förslag om förbättrad löneställning för föreståndaren samt därvid anfört i huvudsak följande.

På grund av telegrafverkets fortgående snabba utveckling ha tekniska byråns arbetsuppgifter under tiden efter den provisoriska avlöningsförbättringens genomförande blivit än mer omfattande och krävande. Arbetsbördan för ifrågavarande befattningshavare har ökats i samma mån. Det kan då icke anses skäligt att längre bibehålla den provisoriska avlöningsformen. Befattningshavaren bör i stället tills vidare erhålla byrådirektörs tjänsteställning och placeras i lönegraden A 28.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 2 februari 1945 tillstyrkt framställningen.

Föreståndaren för *stationsavdelningen* uppbär enligt riksdagens medgivande från och med den 1 juli 1942 ett särskilt arvode utöver lönen med 1 000 kronor för år.

Telegrafstyrelsen åberopar till stöd för en avveckling av det särskilda arvodet samma skäl som anförts beträffande föreståndaren för provningsanstalten. Därutöver yttrar styrelsen följande.

Med hänsyn till karaktären av ifrågavarande befattning bör lämpligen löneplanen C anlitas. I betraktande av befattningshavarens funktioner och ställning i organisationen skulle benämningen överingenjör vara den mest adekvata tjänstetiteln. Om denna benämning kommer till användning, torde detta emellertid förr eller senare böra medföra ändring av titeln överingenjör för cheferna för tekniska byrån och radiobyrån. Styrelsen föreslår för närvarande, att den nya förordnandetjänsten benämnes avdelningsdirektör.

Enligt styrelsens mening bör lägre löneställning än lönegraden C 7 icke ifrågakomma.

Allmänna lönenämnden anser för sin del, att fördelarna av att överföra befattningen till C-planen i varje fall icke äro så uppenbara, att — då frågan om byråchefernas lönegradsplacering ännu icke är löst — beslut nu bör fattas om tjänstens överförande till nämnda löneplan. Lönenämnden förordar i stället, att tjänsten placeras i lönegraden A 30 under benämning förste byrådirektör.

Beträffande *transmissionsavdelningen* har Kungl. Maj:t genom beslut den 10 oktober 1941 medgivit, att dess föreståndare må uppbära vikariatslön å tjänst i lönegraden A 30. Löneförbättringen har tillkommit bland annat med hänsyn till att föreståndaren även tjänstgör såsom chef för telegrafverkets kabelkontor.

Till stöd för förslaget om föreståndartjänstens uppflyttning i lönegrad anför *telegrafstyrelsen* följande.

Förenandet av chefskapet för kabelkontoret och föreståndarskapet för transmissionsavdelningen har inneburit vissa fördelar med hänsyn till det intima samarbete, som måste äga rum mellan kabelkontoret och stora de-

lar av transmissionsavdelningens arbetsområde. På grund av den snabba och oavslåtliga ökningen av transmissionsavdelningens arbetsuppgifter har emellertid arbetsbördan för avdelningens föreståndare numera blivit så stor, att det snart icke längre är möjligt för honom att samtidigt leda kabelkontorets arbeten. Förordnandet av särskild föreståndare för kabelkontorets byggnadstekniska uppgifter torde därför vara att förutse inom en rätt nära framtid.

I samband därmed blir det nödvändigt att från kabelkontoret till transmissionsavdelningen överföra vissa grupper av ärenden, som till sin natur äro sådana, att de böra handläggas genom transmissionsavdelningens expertis. Transmissionsavdelningens redan nu mycket omfattande arbetsuppgifter, vilka i och för sig väl motivera en avsevärt förbättrad löneställning för avdelningens föreståndare, bitida tillsammans med dem, som sålunda skulle tillkomma från kabelkontoret, ett arbetsområde av sådan storlek och med så betydelsefulla arbetsproblem, att avdelningsföreståndarens nuvarande tjänsteställning icke kan anses stå i rimligt förhållande till de krav, som måste ställas på honom.

Styrelsen anser, att befattningen är av sådan karaktär, att den bör överföras till löneplanen C, därvid befattningshavaren bör erhålla tjänstetiteln avdelningsdirektör. Beträffande löneställningen förordar styrelsen lönegraden C 7.

Allmänna lönenämnden förordar, att befattningen under benämningen förste byrådirektör placeras i lönegraden A 30.

*Departementss-
chefen.*

Såsom telegrafstyrelsen framhållit, har telegrafverkets rörelse under de senare åren genomgått en snabb utveckling, vilken icke endast varit av kvantitativ art utan även berört de tekniska förutsättningarna för driften. Ökningen av arbetsvolymen å tekniska byrån i förening med rationaliseringen har självfallet kvalificerat de arbetsuppgifter, som åvila föreståndarna för såväl provningsanstalten som stations- och transmissionsavdelningarna. Härtill kommer att utvecklingen under den närmaste framtiden med visshet kan förutses stegra kraven på insatser i den tekniska anpassningens tjänst. Under sådana förhållanden torde nu bestående avlöningsprovisorium beträffande föreståndarna för ifrågavarande avdelningar av tekniska byrån böra avlösas av en fastare reglering av befattningshavarnas löneställning. Jag biträder styrelsens hemställan om uppflyttning av föreståndaren för provningsanstalten från förste byråingenjör i lönegraden A 27 till byrådirektör i lönegraden A 28. Beträffande de två andra föreståndartjänsterna synes en placering å C-planen erbjuda vissa fördelar. I avbidan på statsmakternas slutliga ställningstagande till byråchefstjänsternas lönegradsplacering kan jag emellertid icke tillstyrka, att befattningarna hänföras till högre lönegrad än C 6. Befattningarna torde i enlighet med telegrafstyrelsens förslag kunna tills vidare benämnas avdelningsdirektör. Liksom övriga befattningar vid telegrafverket å C-planen böra ifrågavarande tjänster tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Uppflyttning av en förste byråsekreterare å förrådsbyrån från A 24 till A 26. I sin förenämnda skrivelse har *telegrafstyrelsen* hemställt om förbättrad löneställning för ifrågavarande befattningshavare samt därvid anfört i huvudsak följande.

Den av 1941 års riksdag godkända omorganisationen av telegrafverket innebar bland annat en sådan omläggning av verkets förrådsrörelse, att denna lösgjordes från distriktsindelningen och såsom en självständig rörelsegren direkt underställdes chefen för förrådsbyrån. Denna förändring har för förrådsbyråchefens vidkommande medfört en betydande ökning av arbetsbördan. För att kunna ägna mera tid åt de viktigaste av de ärenden, som äro förenade med byråchefskapet, har byråchefen måst överlämna en del av göromålen till sin närmaste man och ställföreträdare. Denne har härigenom fått ökade befogenheter och ökat ansvar.

Med hänsyn till denna betydande utvidgning av arbetsuppgifterna samt de stora krav, som med anledning därav och i övrigt måste ställas på ifrågavarande befattningshavare, föreslår styrelsen, att befattningen höjes till förste byråsekreterare i lönegraden A 27.

Allmänna lönenämnden anser, att uppflyttningen av befattningen för närvarande bör begränsas till lönegraden A 26.

De erfarenheter, som efter omläggningen av telegrafverkets förrådsrörelse *Departements-* vunnits, giva otvetydigt vid handen, att förste byråsekreteraren å förrådsbyrån erhållit mera kvalificerade arbetsuppgifter än tidigare. Med hänsyn härtill synes en viss förbättring av hans löneställning motiverad. Liksom allmänna lönenämnden anser jag emellertid, att befattningen icke bör uppflyttas till högre lönegrad än A 26. *chefen.*

Inrättande å radiobyrån av en byråingenjörsbefattning i A 26 samt uppflyttning av en ingenjör från A 20 till byråingenjör i A 26. Till stöd för ifrågavarande förslag anför *telegrafstyrelsen* bland annat följande.

Radioväsendets oerhört snabba utveckling har ställt stora krav på personalen å styrelsens radiobyrå. Vid blivande övergång till fredsförhållanden, då en kraftig utveckling för radions vidkommande i vårt land är att emotse, komma dessa krav att ytterligare ökas.

Flera större arbeten på radioområdet äro redan påbörjade eller planerade för den närmaste tiden. På Gotland hava arbeten igångsatts för anordnande försöksvis i stor skala av en högfrekvent trådradiodistribution (kostnad 1 150 000 kronor). Planering pågår av en rundradiostation i Göteborg, till vars uppförande riksdagen redan beviljat medel (2 400 000 kronor). I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 oktober 1944 har styrelsen hemställt om medelsanvisning för nya rundradiostationer samt för trådradio (3 800 000 kronor). En ny stor kustradiostation på västkusten bör snarast komma till utförande (2 500 000 kronor).

Det alltmer ökade arbetet på radiobyrån har medfört, att behovet av ytterligare en befattning i byråingenjörsgraden gjort sig starkt gällande.

Avstörningsverksamheten för rundradion jämte därmed sammanhängande frågor ledes centralt från radiobyråns landstationsavdelning. I samband med avstörningsverksamheten har avdelningen att beträffande elektriska apparater, motorer etc., vilka ge upphov till störningar, utföra undersökningar rörande störspänningarnas exakta storlek. Vid det å avdelningen befintliga laboratoriet verkställas bland annat dämpningsmätningar vid högfrekvens av olika typer koaxialkabel och skärmade ledningar, mätning av kondensatorer, spolar m. m.

Under rådande krisförhållanden har en del spörsmål rörande radiostörningar måst uppskjutas i avvaktan på bättre tillgång å personal och materiel. Sedan fredsförhållanden åter inträtt, kommer avstörningsproblemet att åter bli högaaktuellt.

För avstörningsverksamheten samt för det ovan omnämnda laboratoriearbetet äro å landstationsavdelningen placerade en byråingenjör (A 26) samt en högscoleutbildad ingenjör i lönegraden A 20. Av båda fordras allsidiga och omfattande insikter i avdelningen berörande frågor. Sedan byråingenjören måst tagas i anspråk för tekniskt-vetenskapliga utredningar jämväl å radiobyråns övriga avdelningar, har avstörningsarbetet i allt större omfattning måst påläggas ingenjören. Styrelsen anser väl motiverat, att åt denne beredes en tjänsteställning, som bättre än den nuvarande motsvarar hans arbetsuppgifter.

Allmänna lönenämnden tillstyrker de föreslagna förändringarna.

*Departements-
chefen.*

Den snabba utveckling, som radioväsendet genomgått, har otvivelaktigt medfört behov av ytterligare personal å radiobyran i byråingenjörers tjänsteställning. På grund härav är jag liksom allmänna lönenämnden beredd tillstyrka telegrafstyrelsens förslag. Vad särskilt ingenjören i 20 lönegraden angår torde den förändring av arbetsuppgifter och tjänsteansvar, som för honom inträffat, väl motivera en så betydande ändring i lönegradsplaceringen, som förordats.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörer i lönegraden A 20 med en.

Uppflyttning av två ingenjörer från A 20 till linjeingenjörer i A 26 och av en ingenjör från A 20 till radioingenjör i A 26. Av ifrågavarande ingenjörer tjänstgör en å andra distriktet, en å Stockholms stadssektion och en såsom föreståndare för Hörby rundradiostation.

Till stöd för förslagen anför *telegrafstyrelsen* följande.

Vid telegrafverkets *andra distrikt* inrättades år 1920 en linjeingenjörstjänst (A 26) med placering vid Göteborgs stationer och med uppgift att handhåva underhåll och utbyggnad av telefonstationerna i Göteborg. Denna tjänst blev med hänsyn till de snabbt växande arbetsuppgifterna i samband med automatiseringen av Göteborgs lokala telefontät år 1929 höjd till förste linjeingenjörstjänst (A 27). Ifrågavarande uppgifter krävde sedermera ökning av den kvalificerade ingenjörspersonalen, och för ändamålet inrättades bland annat en ingenjörstjänst i lönegraden A 20.

Under 1930-talets senare hälft påbörjades successivt automatisering av ett flertal centraltelefonstationer och ett stort antal landsväxlar inom distriktet. En ny linjeingenjörstjänst inrättades därför år 1937 med uppgift för innehavaren att svara för den tekniska ledningen av anläggnings- och underhållsarbetena vid de distriktets automatstationer, som icke voro underställda förste linjeingenjören för Göteborgs stationer.

År 1941 ställdes planläggningen av alla telefonstationsanläggningar inom distriktet under ledning av förste sektionsingenjören (förutvarande förste linjeingenjören) vid Göteborgs stationer. Denne måste då frigöras från det omedelbara överinseendet över Göteborgs telefonstationer med tillhörande

automatiska förortsstationer. Arbetsuppgifterna uppdelades därvid så, att ansvaret för den tekniska driften av stationsanläggningarna i fastigheten Kaserntorget 11 och för arbetena med förekommande utökningar av dessa anläggningar pålades ingenjören i lönegraden A 20, under det att linjeingenjören ålades att svara för driften av övriga automatiska stationer i Göteborg jämte automatiska understationer i stadens omedelbara närhet.

Värdet av stationsanläggningarna i fastigheten Kaserntorget 11 uppgår till i runt tal 5 miljoner kronor.

Med hänsyn till arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som numera åvila ingenjören i lönegraden A 20, anser styrelsen hans lönegradsplacering vara avgjort för låg. Styrelsen har också från och med den 1 juli 1943 tilldelat honom förordnande i lönegraden A 26. Styrelsen finner det nu ofrånkomligt, att åt honom beredes ordinarie anställning i sistnämnda lönegrad.

Å *Stockholms stadssektion* förestås avdelningen för linjeväljare och abonnentväxlar av en högskoleutbildad ingenjör i lönegraden A 20.

Avdelningen har att utföra samtliga inom sektionen förekommande nyanläggningar av linjeväljare och abonnentväxlar (manuella såväl som automatiska) med därtill anknutna apparater och övriga anordningar ävensom att verkställa ändringar beträffande befintliga sådana anläggningar. Inom sektionens område finnas för närvarande omkring 2 600 linjeväljaranläggningar och manuella abonnentväxlar samt nära 300 automatiska abonnentväxelanläggningar. Till dessa anläggningar äro anslutna sammanlagt cirka 60 000 telefonapparater.

Till avdelningens uppgifter hör vidare att ombesörja montering av telefon i större affärsfastigheter etc. ävensom diverse specialarbeten för militära och andra myndigheter, luftskydd och enskilda abonnenter.

Arbetsuppgifterna ha undergått en hastig utveckling, vilken icke visar tecken att avstanna. Under den senaste femårsperioden har sålunda arbetenas antal ökat med ungefär 50 %. Jämsides härmed pågår en teknisk omdaning av anläggningarna, vilken i kvalitativt hänseende ställer allt större anspråk på avdelningens föreståndare.

Styrelsen finner det angeläget, att åt ingenjören snarast beredes ordinarie anställning i sådan lönegrad, som svarar mot de högkvalificerade och omfattande arbetsuppgifter han har sig ålagda. Då med befattningen förenade arbetsuppgifter och ansvar väl mäta sig med motsvarande för flertalet ingenjörstjänster i 26 lönegraden, anser styrelsen, att tjänst i lägre lönegrad än A 26 icke kan ifrågakomma.

Rundradiostationen i Hörby, med en antenneffekt på 100 kilowatt, tillhör de svenska storstationerna. Stationen har enligt internationell överenskommelse tilldelats en s. k. exklusiv våglängd, varigenom den — fränsett genom kriget tillkomna störningar från utländska störningssändare — kan avlyssnas även i utlandet.

Med hänsyn till de höga fordringar, som måste ställas på föreståndarbefattningen, har innehavaren av densamma från och med den 1 januari 1943 förordnats att bestrida göromål såsom radioingenjör (A 26). Han bör nu i likhet med föreståndarna för storstationerna i Motala och Spånga erhålla ordinarie tjänst i nämnda lönegrad.

Allmänna lönenämnden har för sin del tillstyrkt styrelsens förevarande förslag.

De arbetsuppgifter, som numera åvila ifrågavarande befattningshavare, synas mig motivera en förbättrad löneställning. Jag tillstyrker alltså telegraf-

*Departements-
chefen.*

styrelsens förslag. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att besluta om minskning av antalet ingenjörer i lönegraden A 20 med tre.

Inrättande av en sektionsingenjörsbefattning i A 26 vid Göteborgs landssektion. Ifrågavarande sektion omfattar Varbergs, Borås, Ulricehamns, Vara, Trollhättans, Varekils, Lysekils, Uddevalla, Vänersborgs och Strömstads redovisningsområden. Sektionen förestås av en förste sektionsingenjör i A 27.

Telegrafstyrelsen anför till stöd för förslaget att inrätta en sektionsingenjörsbefattning i huvudsak följande.

Inom Göteborgs landssektion uppsatta telefonapparater äro till antalet flera än i övriga linjesektioner i landet med undantag allenast för Stockholms och Göteborgs stadssektioner samt sektionerna för Stockholms stationer respektive för Göteborgs stationer och för felbyrån i Stockholm.

Göteborgs landssektion har genomgått en snabb utveckling, vilken alltjämt fortgår i oförminskad takt. Antalet telefonapparater inom sektionen utgjorde den 1 juli 1944 54 442. Genom utvecklingen av sektionen ha föreståndarens arbetsuppgifter vuxit till sådana proportioner, att en uppdelning av sektionen är nödvändig för att ledningen och överinseendet av underhålls-, förnyelse- och anläggningsarbetena i fortsättningen skall kunna ske på bästa sätt.

För detta ändamål böra från sektionen avskiljas Trollhättans, Varekils, Lysekils, Uddevalla, Vänersborgs och Strömstads redovisningsområden. Av dessa skulle bildas en ny sektion, vars föreståndare lämpligen bör stationeras i Uddevalla. Föreståndarens tjänsteställning bör vara sektionsingenjör (A 26).

Till den återstående delen av den hittillsvarande Göteborgs landssektion bör i detta sammanhang från Göteborgs stadssektion överföras Alingsås redovisningsområde. I betraktande av den storlek, som denna sektion även efter förändringen kommer att få, kan — vid en jämförelse med övriga linjesektioners i landet storlek och föreståndarnas för dessa lönegradsplacering — någon sänkning i grad av den nuvarande föreståndarbefattningen å Göteborgs landssektion icke ifrågakomma.

Allmänna lönenämnden har förklarat sig icke hava något att invända mot de föreslagna lönegradsplaceringarna för sektionsingenjören och förste sektionsingenjören. Emellertid erinrar nämnden, att förste sektionsingenjören till biträde har en ingenjör, som enligt beslut av 1944 års riksdag — med hänsyn till utvecklingen av arbetsuppgifterna inom den odelade sektionen — uppflyttades från lönegraden A 20 till lönegraden A 24. Nämnden ifrågasätter, huruvida vid bifall till nu föreliggande förslag ingenjörsbefattningen i A 24 bör bibehållas.

*Departements-
chefen.*

Göteborgs landssektion omfattar flera telefonapparater än någon av rikets övriga landssektioner. I anledning härav och under åberopande av vad telegrafstyrelsen i övrigt anför anser jag en uppdelning av sektionen böra genomföras i enlighet med styrelsens förslag. Därvid bör till Göteborgsdelen överflyttas det nu till Göteborgs stadssektion hörande Alingsås redovisningsområde. Jag tillstyrker jämväl styrelsens hemställan, att föreståndaren för den nya landssektionen såsom sektionsingenjör placeras i lönegraden A 26 och att föreståndaren för den kvarvarande delen av Göteborgs landssektion bibe-

hålles vid sin nuvarande löneställning. Vid bifall härtill bör, såsom lönenämnden ifrågasatt, den biträdande ingenjörsbefattningen i lönegraden A 24 utgå ur personalförteckningen.

Uppflyttning av telegrafkommissarietjänsten i Kristianstad från klass 1 B (A 24) till klass 1 A (A 26), telegrafkommissarietjänsterna i Boden och Nyköping från klass 2 (A 22) till klass 1 B (A 24) samt telegrafkommissarietjänsterna i Västervik och Falköping från klass 3 (A 20) till klass 2 (A 22). Till stöd för ifrågavarande förslag anför *telegrafstyrelsen* i huvudsak följande.

Under åren 1942 och 1943 hava telegraf- och centraltelefonstationerna i Sölvesborg, Oxelösund, Gamleby och Tidaholm förändrats till växelstationer med telegramexpeditioner samt tillsammans med vederbörande redovisningsområden lagts under stationerna i Kristianstad respektive Nyköping, Västervik och Falköping.

Genom införlivandet ha de utvidgade områdena erhållit en sådan omfattning, att en höjning i grad av föreståndartjänsterna är starkt påkallad. En beräkning av poängtal enligt de principer, som legat till grund för den senast verkställda klassificeringen av stationerna, och med utgångspunkt från 1943 års trafiksiffror giver till resultat för Kristianstad 1 864 poäng, för Nyköping 991 poäng, för Västervik 806 poäng och för Falköping 736 poäng. Vid nyssberörda klassificering hänfördes stationer med poängtal 261—370 till klass 3, 371—530 till klass 2, 531—1 117 till klass 1 B samt stationer med högre poängtal än 1 117 till klass 1 A. Vid tillämpning av dessa grunder skulle sålunda Kristianstad bliva hänförlig till klass 1 A samt Nyköping, Västervik och Falköping till klass 1 B. Då emellertid de rådande krisförhållandena förorsakat en viss stegring i trafikrörelsen och då den av dessa förhållanden betingade stegringen givetvis övar inflytande vid beräkning av stationernas poängtal, anser styrelsen försiktigheten bjuda att — i avvaktan på mera normala förhållanden — Västerviks och Falköpings stationer för närvarande icke placeras högre än i klass 2.

Bodens station hade vid den senaste klassificeringen ett poängtal, beräknat på 1935 års siffror, av 457. En omräkning av poängtalet på basis av 1943 års trafiksiffror giver till resultat 992 poäng. Med hänsyn till de svårigheter i förvaltningshänseende, som trafikarbetets ökning medfört, och till de stora fordringar, som de speciella förhållandena i Boden ställa på föreståndaren, anser styrelsen det icke vara försvarligt att längre hålla föreståndartjänsten så långt nere under dess naturliga plats på löneskalan, som placeringen i klass 2 innebär. Det torde icke råda något tvivel om att stationen kommer att även i framtiden väl försvara en placering i klass 1 B.

Allmänna lönenämnden har icke framställt någon erinran mot styrelsens förslag.

Vid den av 1938 års riksdag beslutade allmänna omklassificeringen av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar uttalades, att ändring av klassindelningen under löpande klassificeringsperiod borde medgivas endast då så befunnas påkallat på grund av organisatoriska förändringar eller andra inträffade speciella omständigheter. Då i fråga om stationerna Kristianstad, Nyköping, Västervik och Falköping inträffat vissa organisatoriska förändringar och beträffande Boden speciella omständig-

*Departements-
chefen.*

heter föreligga, torde förutsättningar för en justering av klassindelningen i dessa fall få anses vara för handen. Jag tillstyrker därför telegrafstyrelsens förslag. Den med klassindelningen sammanhängande förändringen av föreståndarnas löneställning torde böra genomföras från och med den 1 juli 1945. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet telegrafkommissarier av klass 3 med två.

Uppflyttning av en ingenjör å distriktsbyrån i Sundsvall och en ingenjör vid Göteborgs stadssektion från A 20 till A 24. Såsom motiv för den föreslagna uppflyttningen anför *telegrafstyrelsen* följande.

Å *distriktsbyrån i Sundsvall* är anställd en högskoleutbildad ingenjör i lönegraden A 20, vilken tjänstgör såsom distriktsingenjörens närmaste man och ställföreträdare. Han har till åliggande att uppgöra distriktets årliga arbetsplaner, att granska de från sektionerna inkommande förslagen beträffande arbeten i telefonnäten och å stationerna samt beträffande landskabelarbeten, att handlägga frågor om arbetarskydd, arbetsplanering, rationalisering, underhåll av ledningar m. m., koncessions- och andra ärenden beträffande starkströmsledningar, ärenden beträffande utbildningskurser för linjearbetare, reparatörer m. fl. samt att i övrigt verkställa utredningar i frågor av teknisk natur.

Med hänsyn till göromålens art och omfattning anser styrelsen angeläget att bereda tjänstemannen en högre tjänsteställning än den nuvarande. Befattningen föreslås därför uppflyttad till lönegraden A 24.

Å *Göteborgs stadssektion*, vilken förestås av en förste sektionsingenjör med en linjeingenjör såsom närmaste man, är förutom dessa anställd bland annat en högskoleutbildad ingenjör i lönegraden A 20. Sisinämnda befattningshavare handhar ärenden rörande anläggning och underhåll av automatiska abonnentväxlar inom sektionen samt automatiska växelstationer inom sektionens yttre delar jämte de tekniska problem och utredningar, som sammanhånga därmed. Arbetsuppgifterna för denna ingenjör ökas snabbt, allteftersom automatiseringen av stationer och abonnentanläggningar fortskrider.

Med hänsyn till de krav, som göromålens omfattning och art ställa på befattningshavaren, anser styrelsen en höjning av befattningen till lönegraden A 24 starkt påkallad.

Allmänna lönenämnden tillstyrker förslagen.

*Departements-
chefen.*

Även jag finner övertygande skäl hava anförts för en förmånligare avvägning av löneställningen för ifrågavarande befattningshavare och tillstyrker fördenskull telegrafstyrelsens förslag. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörer i lönegraden A 20 med två.

Uppflyttning av fem kontrollörer (A 20) till förste kontrollörer (A 22). Av dessa kontrollörer tjänstgöra en vid envar av Stockholms, Hälsingborgs, Borås och Östersunds telefonstationer samt en vid telegrafverkets kabelkontor.

Till stöd för de föreslagna uppflyttningarna anför *telegrafstyrelsen* väsentligen följande.

Kontrollören vid *Stockholms telefonstation* tjänstgör såsom föreståndare för personal- och avlöningsbyrån.

Arbetet å denna byrå har efter hand avsevärt ökat såväl kvalitativt som kvantitativt. Antalet tjänstgörande å byrån uppgår nu, exklusive föreståndaren, till 23. Å byrån handläggas helt de löpande personal- och avlöningsärendena i fråga om för närvarande cirka 2 300 anställda.

Föreståndaren åligger att granska och ansvara för behandlingen av byråns ärenden. Å honom personligen ankommer vidare att handha nyanställningen av personal för telefonstationen; enbart under de nio första månaderna av år 1944 ha icke mindre än 531 ansökningar om anställning handlagts; 250 av dessa sökande ha antagits.

Utöver nyssnämnda arbetsuppgifter har kontrollören från och med den 1 oktober 1944 sig anförtrodd den omedelbara tillsynen och ledningen av arbetet å avlönings- och kassakontoret för fjärde distriktets linjesektioner. På detta avlönings- och kassakontor äro för närvarande placerade sammanlagt 12 befattningshavare.

Med hänsyn till det starkt ökade arbete och ansvar, som numera åvilar kontrollören, finner styrelsen hans placering å löneskalan vara för låg och hemställer, att befattningen höjes till förste kontrollörs grad.

Kontrollörerna vid *telefonstationerna i Hälsingborg, Borås och Östersund* tjänstgöra såsom befäl vid telefontjänsten närmast under vederbörande telegrafkommissarie. Stationerna ha nu nått den storlek, att en höjning till förste kontrollörs grad är starkt påkallad.

Vid *telegrafverkets kabelkontor* finnes anställd en kontrollör, vilken förestår kontorets kassa- och kansliavdelning. Den personal, som är direkt underställd honom, uppgår för närvarande till 13 befattningshavare. Förutom uppgiften att leda och svara för avdelningens arbete har kontrollören att självständigt handlägga å kontoret förekommande personal-, författnings- och instruktionsärenden, avtalsfrågor för kabelkontorets säsongarbetare, fastighetsfrågor, expropriationsärenden m. m. Med hänsyn till de stora fordringar, som ställas på befattningshavaren, måste hans lönegradsplacering anses vara för låg. Styrelsen har därför förordnat honom att från och med den 1 juni 1942 bestrida göromål, vilka eljest ankomma på förste kontrollör. Styrelsen finner det angeläget, att ifrågavarande förordnande nu utbytes mot ordinarie tjänst i den högre graden.

Allmänna lönenämnden tillstyrker styrelsens förslag.

Telefonstationerna i Hälsingborg, Borås och Östersund ha nu nått en sådan storleksordning, att de göromål, som åvila de av telegrafstyrelsen till uppflyttning föreslagna kontrollörerna, motivera befattningarnas uppflyttning till förste kontrollörsgraden. Jämväl de göromål, som åvila kontrollören å personal- och avlöningsbyrån vid *Stockholms telefonstation* och kontrollören vid telegrafverkets kabelkontor, måste betecknas såsom kvalificerade. Jag tillstyrker alltså telegrafstyrelsens förslag. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet kontrollörer med fem.

*Departements-
chefen.*

Uppflyttning av två ingenjörer från A 20 till A 22. Beträffande ifrågavarande ingenjörer, vilka äro placerade vid huvudverkstaden i Nynäshamn, anför telegrafstyrelsen följande.

Såsom personalchef för arbetar- och arbetsledarpersonalen vid verkstadsavdelningens samtliga verkstäder, vilken personal för närvarande uppgår till omkring 1 500 personer, tjänstgör å *verkstadsavdelningens driftskontor* en ingenjör i lönegraden A 20. Denne har därjämte det direkta överinseendet över den vid huvudverkstaden anordnade verkstadsskolan. Det åligger honom att anställa erforderlig personal samt att verkställa sådan överflyttning av personalen mellan de olika arbetsavdelningarna, att personalbeståndet blir rätt avvägt mellan avdelningarna. Han har vidare att behandla frågor rörande tillämpningen och tolkningen av kollektivavtal samt att svara för registrerings- och statistikarbetet beträffande personalen.

Jämsides med den fortgående ökningen av personalen har omfattningen av de ärenden, som personalchefen har att handlägga, undergått och undergår fortfarande en motsvarande successiv ökning, vilken ytterligare accentueras av den stegrade omsättningen bland personalen. Ärendenas rätta handläggande förutsätter god kännedom om förhållandena inom hela arbetsområdet, god organisationsförmåga, psykologisk blick och gott handlag.

Med hänsyn till de fordringar, som sålunda ställas på innehavaren av ifrågavarande personalchefsbefattning, måste hans nuvarande tjänsteställning anses vara alltför låg. Styrelsen anser en höjning av tjänsten till lönegraden A 22 väl motiverad.

Vid huvudverkstaden är för produktionsplaneringen vid verkstadsavdelningens samtliga verkstäder inrättat ett särskilt planeringskontor, vilket har till uppgift att ställa arbetskraft, maskiner och verktyg samt erforderligt material till förfogande på sådant sätt, att utlovade leveranstider kunna hållas och verkstädernas kapacitet till fullo utnyttjas. Såsom föreståndare för *verkstadsavdelningens planeringskontor* är anställd en ingenjör i lönegraden A 20. Under honom sortera leveranskontor, lagerbokföring av hel- och halvfabrikat samt registrerings-, planerings- och maskinskrivningsavdelning. Den honom underställda personalen — ingenjörskör och övrig personal — utgör omkring 50 personer. Av föreståndaren kräves stor organisationsförmåga och smidighet samt ingående kännedom om samtliga tillverkningsgrenar vid verkstaden. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att den av honom innehavda befattningen bör vara placerad i lägst lönegraden A 22.

Allmänna lönenämnden har funnit styrelsens förevarande förslag icke föranleda någon erinran från lönenämndens sida.

Departements-
chefen.

Arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som åvila innehavarna av ifrågavarande befattningar, synas mig väl motivera en förbättrad löneställning. Jag anser mig alltså böra tillstyrka, att befattningarna uppflyttas till ingenjörsbefattningar i lönegraden A 22. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att besluta om minskning av antalet ingenjörer i lönegraden A 20 med två.

Inrättande av en ingenjörsbefattning i A 22 å televerkstaden i Vänersborg.
Fyll stöd för detta förslag anför *telegrafstyrelsen* följande.

Vid den nystartade televerkstaden i Vänersborg sysselsättas för närvarande cirka 100 personer, huvudsakligen arbetare. Personalstyrkan beräknas komma att tredubblas inom de närmaste åren och därefter successivt ytterligare utökas. Organiseringen av verkstadens tillverkning samt skollningen och utbildningen av arbetarpersonalen ställer stora krav på verkstadens föreståndare i fråga om initiativkraft och arbetsförmåga samt förutsätter en omfattande praktisk erfarenhet på området.

För närvarande förestås verkstaden av en extra ordinarie ingenjör i 20 lönegraden, vilken anställts i telegrafverkets tjänst år 1926 och för närvarande innehar förordnande såsom ingenjör i 22 lönegraden. Med hänsyn till de krav, som måste ställas på befattningen, bör densamma placeras i lägst lönegraden A 22.

Allmänna lönenämnden tillstyrker förslaget.

Ej heller jag har funnit anledning till erinran mot telegrafstyrelsens förslag. Jag tillstyrker alltså, att en befattning såsom ingenjör i lönegraden A 22 inrättas vid verkstaden i Vänersborg. *Departements-
chefen.*

Övriga förslag. Utöver de förslag, för vilka jag i det föregående redogjort, har *telegrafstyrelsen* hemställt om uppflyttning av två ingenjörer å driftsbyrån från A 20 till byråingenjörer i A 26. Av dessa ingenjörer tjänstgör den ene å rationaliseringsavdelningen och den andre å husbyggnadsavdelningen. Därjämte föreslår styrelsen uppflyttning av dels en förste byråsekreterare å tekniska byrån från A 24 till A 26, dels två ingenjörer å vardera av tekniska byråns stations- och transmissionsavdelningar från A 20 till A 22, dels ock en kontrollör å förrådsbyrån från A 20 till byråsekreterare i A 21.

Slutligen har styrelsen föreslagit utbyte av tjänstebenenämningen ritare i A 15 mot ingenjörsassistent.

Allmänna lönenämnden har tillstyrkt de föreslagna uppflyttningarna. Beträffande förslaget om ändrad tjänstebenenämning å ritarna framhåller lönenämnden, att vissa skäl talade för detsamma. Frågan borde dock prövas under hänsynstagande jämväl till förhållandena icke blott vid andra affärsverk utan även vid statsförvaltningen i övrigt.

De två ingenjörer, som av telegrafstyrelsen föreslagits till uppflyttning till byråingenjörer i 26 lönegraden, ha så sent som den 1 juni 1944 förordnats att inneha tjänst i lönegraden Eo 26. Med hänsyn härtill synes mig med befattningarnas överförande till ordinarie stat kunna anstå ännu något år. Ej heller övriga här berörda uppflyttningar är jag beredd att nu tillstyrka. *Departements-
chefen.*

Med anledning av den ifrågasatta titelförändringen för ritarna i 15 lönegraden vill jag erinra, att tjänstebenenämningen ingenjörsassistent tidigare förekommit i tjänsteförteckningen i 20 lönegraden. Den avfördes därifrån under den motiveringen, att differentierade ingenjörstitlar icke borde förekomma i 24 och lägre lönegrader. Med hänsyn härtill är jag icke beredd medverka till den föreslagna förändringen.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen införande av 2 avdelningsdirektörer i C 6, minskning av antalet byrådirektörer (A 28) från 8 till 7, minskning av antalet förste byråingenjörer (A 27) från 7 till 6, ökning av antalet byråingenjörer (A 26) från 18 till 20, ökning av antalet förste byråsekreterare i A 26 från 2 till 3, ökning av antalet linje-

ingenjörer (A 26) från 10 till 12, ökning av antalet radioingenjörer (A 26) från 6 till 7, ökning av antalet sektionsingenjörer (A 26) från 10 till 11, ökning av antalet telegrafkommissarier av klass 1 A (A 26) från 12 till 13, minskning av antalet förste byråsekreterare i A 24 från 15 till 14, ökning av antalet ingenjörer i A 24 från 3 till 4, ökning av antalet telegrafkommissarier av klass 1 B (A 24) från 24 till 25, ökning av antalet förste kontrollörer (A 22) från 16 till 21 samt ökning av antalet ingenjörer i A 22 från 12 till 15.

I *tjänsteförteckningen* skulle avdelningsdirektör införas i C 6.

Statens järnvägar.

Inrättande av en byrådirektörsbefattning i A 28 å maskintekniska byrån.
I skrivelse den 18 december 1944 har *järnvägsstyrelsen* anfört följande.

Å maskinbyrån, numera maskintekniska byrån, fanns tidigare en byrådirektör såsom föreståndare för byråns inspektionsavdelning. Denne ålåg att svara för kontrollen av tillverkningen vid enskilda leverantörers verkstäder av rullande materiel och andra effekter för statens järnvägars behov samt att utöva den kontroll av de enskilda järnvägarna och deras materiel, som författningsenligt ålåg järnvägsstyrelsen.

Byrådirektörsbefattningen å dåvarande maskinbyrån indrogs emellertid enligt statsmakternas beslut den 1 juli 1928 och samtidigt uppfördes innehavaren av befattningen på övergångsstat, men bibehöll — med förordnande å en vakant förste byråingenjörsbefattning å samma byrå — handläggningen och föredragningen av ärenden angående kontroll och tillsyn över enskilda normalspåriga järnvägars nyanskaffade rullande materiel. Genom beslut den 23 november 1934 föreskrev Kungl. Maj:t, att den förste byråingenjör å maskinbyrån, som av järnvägsstyrelsen därtill utsåges, skulle beträffande maskintjänsten vid statens järnvägar i egenskap av specialinspektör inom yrkesinspektionen tills vidare utöva tillsyn å efterlevnaden av lagen om arbetarskydd. Detta uppdrag lämnades då åt nämnde byrådirektör på övergångsstat, vilkens arbete således utökades med denna tjänst. På förslag av järnvägsstyrelsen föreskrev Kungl. Maj:t den 16 oktober 1936, att uppdraget såsom yrkesinspektör för maskintjänsten skulle åligga den å drifttjänstbyrån placerade överinspektören för maskintjänsten. Sedermera har denne även erhållit uppdraget att vara yrkesinspektör för bantjänsten.

Styrelsen framhåller, att fråga uppstått om återinrättande av en byrådirektörsbefattning å maskintekniska byrån. Anledningen härtill vore närmast den ansvällning av högt kvalificerade arbetsuppgifter, som på senare tid ägt rum inom maskintjänsten, huvudsakligen såsom en följd av statsbaneföretagets ökade omfattning. Såsom ytterligare motiv för befattningens återinrättande anför styrelsen därefter följande.

Vidare må omnämnas en omfattande utredning på längre sikt av hela dragkraftsfrågan vid statens järnvägar. Därjämte har tillkommit behov av undersökningar beträffande dragkraften i elektrisk drift samt utredningar rörande den rullande materielen vid det smalspåriga järnvägsnätet med särskilt beaktande av den nyanskaffning av materiel, som med hänsyn till

trafikförhållandena kan bli på längre sikt erforderlig, därest någon förändring av spårvidderna icke skulle komma att vidtagas. Det kan vidare förutsättas, att vid de omgestaltningar inom trafikväsendet — såväl allmänt som inom statens järnvägar — vilka äro att emotse under en följd av år framåt, ytterligare omfattande utredningar bland annat rörande maskintjänsten och maskintekniska frågor komma att ständigt avlösa varandra. De av de nuvarande förhållandena betingade och för den kommande utvecklingen erforderliga utredningarna och arbetsuppgifterna vid sidan av de mera normalt förekommande äro och väntas även framgent bli av så vittomfattande och synnerligen betydelsefull art, att för dessa uppdrag bör finnas tillgång till fullt kvalificerad tjänsteman i byrådirektörs grad.

Med befattningen ifråga bör förenas uppdraget såsom yrkesinspektionens specialinspektör för ban- och maskintjänsten vid statens järnvägar, vilket uppdrag sålunda komme att återflyttas till maskintekniska byrån. Därigenom skulle även vinnas den fördelen, att överinspektören för maskintjänsten mera odelat kunde ägna sig åt sina egentliga arbetsuppgifter samt åt alla de frågor och ärenden, som ankomma på honom dels i samband med alltjämt pågående statsinlösen av enskilda järnvägar, dels såsom en följd av det därav alltmer ökade verksamhetsområdet.

Styrelsen hemställer alltså, att en byrådirektörsbefattning inrättas å maskintekniska byrån samt att i samband därmed uppdraget såsom yrkesinspektionens specialinspektör för ban- och maskintjänsten överflyttas från överinspektören för maskintjänsten till den nyinrättade byrådirektörsbefattningen.

Riksförsäkringsanstalten och allmänna lönenämnden ha i utlåtanden den 20 respektive den 26 januari 1945 tillstyrkt järnvägsstyrelsens framställning. Från riksförsäkringsanstaltens sida har därvid förutsatts, att den nye byrådirektören till sitt förfogande finge kvalificerade medhjälpare för yrkesinspektionsarbetet i samma utsträckning som överinspektören för maskintjänsten för närvarande hade.

Liksom riksförsäkringsanstalten och allmänna lönenämnden anser jag mig böra tillstyrka, att en byrådirektörsbefattning inrättas å maskintekniska byrån för de arbetsuppgifter, för vilka järnvägsstyrelsen i sin framställning redogjort. Med den nya befattningen bör även enligt min mening förenas uppdraget såsom yrkesinspektionens specialinspektör för ban- och maskintjänsten. Jag utgår därvid liksom riksförsäkringsanstalten från att byrådirektören erhåller kvalificerade medhjälpare för yrkesinspektionsarbetet i samma utsträckning som överinspektören för maskintjänsten.

*Departements-
chefen.*

Uppflyttning av en byråingenjör å verkstadsbyrån från A 26 till förste byråingenjör i A 27. Från och med den 1 juli 1940 har på verkstadsbyrån inrättats en byråingenjörsbefattning, närmast avsedd för den centrala ledningen och övervakningen av elektrolokunderhållet.

I sin förenämnda skrivelse anför *järnvägsstyrelsen* följande.

De undersökningar och den forskning, som kunnat genomföras efter tillkomsten av nämnda befattning, ha givit till resultat ett rationellare underhåll

av elektroloken och därmed ökad säkerhet i lokdriften samt mera ingående kontroll av kostnaderna för lokunderhållet. Vidare har det, ävenledes efter omfattande undersökningar, varit möjligt att enhetliggöra och effektivt genomföra särskilt under rådande förhållanden betydelsefulla åtgärder för besparing av smörjolja och andra viktiga driftförnödenheter för elektroloken. För driftsekonomin är det av största vikt, att denna rationalisering kan föras vidare samt att övriga med elektrolokunderhållet sammanhängande problem bliva sakkunnigt behandlade och lösta.

Arbetsområdet för befattningen har emellertid efter hand alltmer utvidgats, varigenom de med befattningen från början förenade göromålen ökat ej blott kvantitativt utan även kvalitativt, särskilt på sista tiden efter tillkomsten av större och modernare loktyper, vilka till sin konstruktion avvika från förut befintliga och därför fordra en mera omfattande behandling i verkstäderna än vad som tidigare var behöfligt, när loken voro mindre komplicerade. Till belysande härav får styrelsen framhålla, att statens järnvägar under tiden efter styrelsens framställning om inrättandet av befattningen tillförts icke mindre än 110 nya elektrolok med ett sammanlagt anskaffningsvärde av omkring 40 miljoner kronor samt att under samma tid införts tre nya huvudtyper och fyra undertyper av elektrolok. Härtill kommer att den högsta per lokenhet inbyggda effekten ökats från 2 000 till 3 600 hästkrafter.

Den arbetsbörda, som åvilar den under verkstadsdirektören för elektrolokunderhållet närmast ansvarige tjänstemannen på verkstadsbyrån, har helt naturligt icke kunnat undgå en successiv ökning genom de sistförflutna årens starka utveckling på elektrolokområdet.

Göromålen med övervakandet och numera även planläggningen av de för verkstäderna behöfliga elektriska anläggningarna ha också ökat till följd av verkstadsdriftens allt hastigare utveckling och tillkomsten av ytterligare verkstäder i samband med förstatlighandet av enskilda järnvägar.

Med hänsyn till vikten och omfattningen av de göromål, som numera äro förenade med ifrågavarande befattning, samt de stora krav på teknisk kunighet och initiativ, som ställas på innehavaren av befattningen, föreslår styrelsen, att den ombildas till en förste byråingenjörsbefattning.

Allmänna lönenämnden tillstyrker.

*Departements-
chefen.*

Tillkomsten av större och modernare elektrotyper med därav följande kvalitativa förändringar av de med ifrågavarande befattning förenade arbetsuppgifterna utgör enligt min mening övertygande motiv för en uppflyttning av befattningen från byråingenjör till förste byråingenjör. Jag är följaktligen liksom allmänna lönenämnden beredd att tillstyrka järnvägsstyrelsens förslag.

Inrättande å distrikten av en förste maskiningenjörsbefattning i A 27 samt uppflyttning av sex baningenjörer, fyra maskiningenjörer och sex trafikinspektörer från A 26 till förste baningenjörer respektive förste maskiningenjörer och förste trafikinspektörer i A 27. Vid den omorganisation, som från och med den 1 juli 1928 genomfördes beträffande linjebefälet vid statens järnvägar, inrättades vid vart och ett av de dåvarande fem distrikten ett distriktschefens kansli. För varje kansli avsågs en förste baningenjörs-, en förste maskiningenjör- och en förste trafikinspektörsbefattning. Från och

med den 1 juli 1932 blevo befattningarna i besparingssyfte nedflyttade från 27 lönegraden till baningenjörs- respektive maskiningenjörs- och trafikinspektörsbefattningar i 26 lönegraden, med undantag dock för förste maskiningenjörsbefattningen å distriktskansliet vid III distriktet (Malmö). Med denna befattning var nämligen och är alltså förbundet uppdrag att vara sektionsföreståndare för tågfarjorna.

Den 1 juli 1940 inrättades ett sjätte distrikt (Borås) för enskilda järnvägar, som införlivats med statsbanenätet. Å distriktskansliet vid detta distrikt inrättades en baningenjörs- och en trafikinspektörsbefattning.

Järnvägsstyrelsen har nu föreslagit en uppflyttning av ifrågavarande befattningar till 27 lönegraden. Samtidigt föreslås, att en förste maskiningenjörsbefattning inrättas vid sjätte distriktet. Till stöd för de föreslagna förändringarna anför styrelsen följande.

Efter hand som åren gått har det visat sig, att den genomförda sänkningen i lönegrad av kansliexperterna medfört avsevärda olägenheter. Vid tidpunkten för genomförandet och under de närmaste åren därefter var befodringsåldern till ifrågavarande befattningar i 26 lönegraden jämförelsevis hög, varigenom till befattningarna kunde erhållas tjänstemän med stor erfarenhet inom respektive tjänstegren. Sedermera hava förhållandena härutinnan ändrats, i det att under de senaste åren yngre tjänstemän än tidigare vunnit dylik befördran. Härigenom hava emellertid tjänsterna kommit att bliva utpräglade passagetjänster, enär de utnämnda kansliexperterna efter jämförelsevis kort tid i stor utsträckning sökt sig ut såsom sektionsföreståndare i 27 lönegraden. Detta har medfört stora nackdelar. Att komma in i och kunna behärska de skiftande förhållandena inom ett distrikt fordrar en flerårig tjänstgöring såväl å sektion som å distriktskansli. Det är därför ur tjänstens synpunkt otillfredsställande, att experten, sedan han väl vunnit sådan erfarenhet, lämnar sin tjänst där. Det har därför visat sig nödvändigt, att någon åtgärd vidtogs för att motarbeta sådana täta ombyten. Enligt styrelsens mening är den enda utvägen att befattningarna ifråga höjas i lönehänseende, så att icke blott sektionsföreståndare i 26 lönegraden kunna väntas söka över till distriktskanslierna utan även möjlighet beredes styrelsen att dit förflytta andra sektionsföreståndare. Styrelsen anser därför, att en uppflyttning bör äga rum men att denna bör begränsas till 27 lönegraden.

I detta sammanhang må framhållas, att 1938 års personalkommission i sitt betänkande del II (SOU 1941: 33) s. 17 anför, att en dylik höjning av de ifrågavarande befattningarna borde tagas under övervägande men att kommissionen, enär denna fråga kunde anses falla utom kommissionens uppgift, icke ingått på närmare prövning av densamma.

Beträffande den föreslagna nya förste maskiningenjörsbefattningen å kansliet vid sjätte distriktet framhåller styrelsen, att nya bandelar tillförts detta distrikt i samband med statsförvärv av enskilda järnvägar. På grund härav har vid distriktet uppkommit samma behov av maskinexpertis som vid övriga distrikt.

Allmänna lönenämnden tillstyrker styrelsens förslag.

Vid 1928 års omorganisation av linjetjänsterna i befälsställning eftersträ- *Departementets*
vades att till distriktskanslierna knyta bästa möjliga expertis inom ban-, *chefen.*

maskin- och trafiktjänsten. Erfarenheten har emellertid visat, att förhållandena utvecklats i ej önskvärd riktning efter den nedflyttning av experttjänsterna, som vidtog år 1932. De vid distriktskanslierna placerade baningenjör-, maskiningenjör- och trafikinspektörsbefattningarna ha nämligen i betydande omfattning blivit passagetjänster för det högre sektionsbefälet. För att råda bot på dessa icke önskvärda förhållanden anser jag mig i likhet med allmänna lönenämnden höra tillstyrka, att ifrågavarande tjänster vid distriktskanslierna under vedertagna benämningar uppflyttas till 27 lönegraden.

Liksom lönenämnden tillstyrker jag jämväl, att en förste maskiningenjörsbefattning inrättas för kansliet vid sjätte distriktet.

Uppflyttning av en baningenjör, en maskiningenjör och en trafikinspektör från A 26 till förste baningenjör respektive förste maskiningenjör och förste trafikinspektör i A 27. Ifrågavarande befattningshavare förestå 25 bansektionen (Borås) respektive 27 maskinsektionen (Växjö) och 28 trafiksektionen (Ystad).

Till stöd för förslaget om ifrågavarande sektionsföreståndares uppflyttning till 27 lönegraden har *järnvägsstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

En numera företagen värdering av storleksförhållandena vid 25 *bansektionen*, byggd på samma faktorer och utförd efter enahanda principer, som tillämpades av 1938 års personalkommission, men grundad på förhållandena under åren 1941—1943, har givit till resultat, att sektionen utvisar ett poängtal av 1 756. Detta tal kan visserligen icke direkt jämföras med de av personalkommissionen för de övriga sektionerna angivna siffertalen, eftersom dessa hänföra sig till en annan tidpunkt, men då förhållandena vid banavdelningen icke på samma sätt som vid trafik- och maskinavdelningarna beröras av trafikens växlingar, kan man med fog påstå, att — hänfört till förhållandena åren 1935—1937 — sektionens poängtal icke skulle understiga gränsen 1 490, d. v. s. det poängtal som vid personalkommissionens värdering uppnåddes av den minsta av bansektionerna med förste baningenjör såsom föreståndare.

Vid värdering år 1944 av maskinsektionernas storleksförhållanden — verkställd efter samma principer, som på sin tid tillämpades av personalkommissionen, men byggd på siffror och faktorer från 1943 och 1944, d. v. s. de mest aktuella siffror, som stått till buds — har givit vid handen bland annat att 27 *maskinsektionen* kommit att intaga platsen som nr 4 närmast efter Hagalund, Malmö och Göteborg. Den har ett personalantal av 850 man, är tilldelad 143 dragkraftsenheter och har en kostnadsstat per år exklusive lokbränsle uppgående till 9 746 000 kronor. Sektionen är mera svårskött än andra maskinsektioner av liknande storleksordning därigenom, att i densamma ingå banor av 3 olika spårvidder och att ånglopkparken är mycket heterogen.

Verkställd beräkning av storleken av 28 *trafiksektionen* i förhållande till övriga trafiksektioner, utförd på sätt personalkommissionen använt för bedömning av trafiksektionernas storleksordning och med användande av siffror för motsvarande tid, utvisar ett poängtal för 28 trafiksektionen av 102. Sektionen placerar sig härigenom som nr 15 bland de 19 i tabellen på s. 72 i personalkommissionens betänkande del III (SOU 1941: 33) uppräknade trafiksektioner, vilka ha förste trafikinspektör som föreståndare.

Allmänna lönenämnden har beträffande förslaget om uppflyttning av föreståndaren för 25 bansektionen anfört följande.

Lönenämnden vill erinra, att personalsakkunniga vid statens järnvägar beräknat poängtalet för ifrågavarande sektion till 1 353 (SOU 1944: 58 s. 76.) Till utgångspunkt för sin beräkning ha de sakkunniga tagit bland annat de till sektionen hörande banornas utgifter för åren 1935—1937, då de ägdes av enskilda. Dessa utgiftsbelopp lära emellertid icke vara direkt jämförbara med motsvarande belopp för statens järnvägars banor för samma tid, eftersom vid de enskilda banorna lönerna i allmänhet varit lägre än vid statens järnvägar. Vidare torde underhållet ha i viss mån eftersatts vid de enskilda banorna. Enligt vad som från järnvägsstyrelsen under hand framhållits, skulle vid ett hänsynstagande till berörda omständigheter det av personalsakkunniga beräknade poängtalet komma att höjas till över 1 600. Ehuru denna beräkning givetvis måste vara mycket approximativ, synes dock grund föreligga för järnvägsstyrelsens påstående, att bansektionens poängtal — hänfört till förhållandena åren 1935—1937 — icke skulle understiga 1 490. Då sålunda denna sektion synes jämförbar med sådana, som nu förestås av förste baningenjörer, har lönenämnden icke funnit anledning motsätta sig förslaget, att föreståndaren för sektionen skall uppflyttas till förste baningenjör.

Jämväl i övrigt tillstyrker lönenämnden järnvägsstyrelsens förslag.

Föreståndaren för de mera krävande sektionerna vid statens järnvägar äro hänförliga till 27 lönegraden, medan föreståndarna för övriga sektioner äro placerade i 26 lönegraden. *Departements-
chefen.*

Järnvägsstyrelsens förevarande förslag om uppflyttning av tre sektionsföreståndare till den högre lönegraden är grundat på de principer, som av 1938 års personalkommission tillämpades vid dess prövning av sektionsföreståndarnas lönegradsplacering. På grund härav och under hänvisning till vad allmänna lönenämnden anfört rörande värderingen av 25 bansektionens storleksordning anser jag mig böra tillstyrka styrelsens förslag. Utöver vad av styrelsen anförts vill jag framhålla, att jämväl personalsakkunniga vid statens järnvägar förordat en uppflyttning av föreståndaren för 27 maskinsektionen till 27 lönegraden.

Inrättande av en telegrafingenjörsbefattning i A 26 å sjätte distriktets kansli samt en trafikinspektörsbefattning i A 26 å godstrafikbyrån. I sin förenämnda skrivelse har *järnvägsstyrelsen* beträffande den föreslagna telegrafingenjörsbefattningen anfört följande.

Enligt 1938 års personalkommission bör å varje distriktskansli finnas bland annat en signalingenjör och en telegrafingenjör för att bereda ärenden, den förre rörande signal- och säkerhetsanläggningar och den senare rörande telegraf-, telefon- och sådana elektriska anläggningar, som icke äro att hänföra till signalingenjörens verksamhetsområde.

Vid inrättandet på sin tid av sjätte distriktet iaktogs en viss återhållsamhet med avseende å personaluppsättningen. Detta gäller även beträffande telegrafingenjörstjänsten därstädes. Det var ursprungligen avsett, att den å kansliet tjänstgörande baningenjören skulle tills vidare kunna handlägga även de ärenden, som eljest bort åvila telegrafingenjören. Som en

följd av den utveckling, som ägt rum å det svagströmstekniska området — särskilt då inom telefonien — visade det sig emellertid ofrånkomligt att å distriktet hava tillgång till tjänstehavare med sådan utbildning och erfarenhet inom detta fack, att han ägde nödiga förutsättningar att sätta vid de tidigare enskilda bandelarna befintliga elektriska anläggningar i nivå med dylika å statsbanenätet i övrigt. Då det emellertid förefanns brist å för detta uppdrag lämpliga ingenjörer, fick frågan till en början sin provisoriska lösning genom tillfällig återanställning av en pensionerad telegrafingenjör. När denne sedermera av åldersskäl önskade draga sig tillbaka från den på grund av ökade arbetsuppgifter alltmer tyngande tjänsten, nödgades styrelsen till tjänstgöring i Borås från och med den 1 oktober 1942 förflytta ordinarie telegrafingenjören vid kansliet i Luleå, vilken därstädes i sin tur ersattes med en yngre ingenjör. Det ansågs nämligen mera angeläget, att det nya distriktet fick tillgång till en tjänsteman, som förenade tillräcklig teoretisk sakkunskap med långvarig erfarenhet i järnvägstjänst inom berörda område.

Beträffande den nya trafikinspektörsbefattningen anför styrelsen följande.

I och med statsförvärvet av aktiemajoriteten i Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag har arbetet på de godstransportärenden, som röra bolagets järnväg, tillförts godstrafikbyråns transportavdelning, vilken därigenom fått en sådan omfattning, att avdelningsföreståndaren, en förste byråsekreterare i lönegraden A 26, icke alls eller i mycket ringa utsträckning kan utföra den inspektionsverksamhet, som enligt arbetsordningen åvilar byrån och som i första hand tillkommer honom. Det kommer därför att bliva nödvändigt, att en ny befattning inrättas för att bland annat utföra och leda just denna inspektionsverksamhet.

Det skulle åligga innehavaren av nämnda befattning att företaga inspektionsresor för att övervaka och kontrollera de omfattande godstransporternas skötsel, det under alla förhållanden synnerligen viktiga vagnomloppet, godstågsföringen, godsvagnsväxlingens ändamålsenliga fördelning och planering ur ekonomisk och praktisk synpunkt på olika bangårdar, godstågsplanens och transportplanernas ändamålsenlighet, styckegodsvagnarnas utnyttjande m. m., kort sagt allt som erfordras för kontroll över att godstransporttjänsten skötes på bästa möjliga sätt. Biträde med denna inspektionsverksamhet skulle vid behov lämnas av övriga tjänstemän på byråns transportavdelning, men det skulle åligga den nya befattningens innehavare att leda och övervaka inspektionsverksamheten inom transporttjänsten. Vidare skulle han närmast under byråchefen inom byrån leda och ansvara för arbetet med godstågsplanen och därmed sammanhängande ärenden ävensom för arbetet med den av godstågsplanen nära beroende transportplanen för vagnslastgodset.

Allmänna lönenämnden har för sin del tillstyrkt styrelsens förslag.

*Departements-
chefen.*

Även jag finner vad järnvägsstyrelsen anfört utgöra fullgoda motiv för inrättande av de föreslagna befattningarna. Jag tillstyrker alltså, att i personalförteckningen för statens järnvägar upptagas ytterligare en telegrafingenjör- och en trafikinspektörsbefattning.

Uppflyttning av Olskroken och Stockholm N från stationer av klass 1 A till överinspektorsklassen. Enligt beslut av *järnvägsstyrelsen* har Göteborg SJ hamnbanestation från och med den 1 maj 1944 förändrats till expedi-

tionsställe under stationen vid Olskroken. En stationsinspektorsbefattning av klass 2 kunde därvid enligt medgivande av 1944 års riksdag indragas. Vidare har styrelsen från och med den 1 oktober 1944 förändrat Tomtebodastation till expeditiionsställe under Stockholm N. Stationsinspektorsbefattningen av klass 1 A vid Tomtebodastation har därigenom blivit obehövlig. De sålunda vidtagna förändringarna ha emellertid aktualiserat behovet av en uppflyttning av Olskroken och Stockholm N. Styrelsen anför härutinnan följande.

Stationsinspektorerne vid Olskroken och Stockholm N ha genom nu berörda åtgärder fått sin ansvars- och arbetsbörda väsentligt ökad. De med ledning av 1935 års trafik beräknade poängtal för de förändrade stationerna uppgå till 1 765 respektive 3 597. Till jämförelse må nämnas, att de hittillsvarande överinspektorsstationerna vid samma års trafik uppvisade följande poängtal, nämligen Malmö C 3 156, Stockholm C 2 500, Göteborg C 1 992, Hallsberg 1 930 och Nässjö 1 799.

Vad stationsinspektoren vid Olskroken beträffar må särskilt framhållas dennes utomordentligt stora inspektionsområde. Enbart de på södra älvstranden belägna bangårdarna Sävenäs rangerbangård, Olskroken, hamnrangerbangården och Göteborg SJ hamnbana ha nämligen en sammanlagd utsträckning av cirka 9 km. Härtill komma de på norra älvstranden belägna bangårdarna vid Göteborg—Tingstad, Göteborgs frihamn, Sannegården och oljehamnen med en längd av cirka 6 km, allt med de jämförelsevis korta förbindelselinjerna mellan dessa bangårdar inräknade. Samordnandet av tjänsten inom dessa driftplatser på sådant sätt, att en rationell godsvagnsväxling och snabb vagnomsättning erhålles med utnyttjande av minsta möjliga antal personal, ställer stora krav på denna stationsföreståndare.

Det må jämväl framhållas, att såväl Olskroken som Stockholm N voro av 1936 års klassificeringskommitté föreslagna till stationer av överinspektorsklass, ehuru deras föreståndare på den tiden hade ett mera begränsat verksamhetsområde än för närvarande.

På grund av vad sålunda anförts har det synts styrelsen rimligt, att vederlag beredes ifrågasvarande båda stationsinspektorer för de utökade och mycket krävande uppgifter, som pålagts dem genom stationernas höjning i klass.

Allmänna lönenämnden tillstyrker.

Järnvägsstyrelsens förslag om uppflyttning av Olskroken och Stockholm N från stationer av klass 1 A till överinspektorsklassen är föranlett av sådana organisatoriska förändringar, som vid 1938 års klassificering av trafikanstalterna förutsattes kunna föranleda ändring av klassindelningen under löpande klassificeringsperiod. Jag anser mig med hänsyn härtill böra tillstyrka styrelsens förslag. Vid bifall härtill bör i personalförteckningen antalet överinspektorsbefattningar i lönegraden A 26 ökas med två och antalet stationsinspektorsbefattningar av klass 1 A i lönegraden A 25 minskas med tre.

*Departements-
chefen.*

Inrättande å förrådsbyrån av en förste byråsekreterarbefattning i A 24 samt uppflyttning å envar av förråds- och persontrafikbyråerna samt ombudsmannens expedition av en byråsekreterare från A 21 till förste byråsekreterare i A 24. Till stöd för ifrågavarande förslag har *järnvägsstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Inom *förrådsbyrån* äro de mångskiftande göromålen fördelade på olika avdelningar med sina speciella arbetsuppgifter enligt en i detalj uppgjord arbetsordning. Därvid har emellertid icke kunnat undvikas att särskilt avdelningarna 3 och 4 pålagts en kvantitativt och kvalitativt vida större ökning i arbetsbördan än övriga avdelningar, varför får anses befogat att föreståndarna för dessa avdelningar tillerkännas en bättre löneställning än för närvarande.

Inom *avdelning 3* beredas ärenden rörande anskaffning av materiel och effekter för lok- och vagnparken, växel- och signalsäkerhetsanläggningar, telefonanläggningar, banelektrifieringen m. m. Under år 1942 belöpte sig kostnaden för dessa upphandlingar till ungefär 28,5 miljoner kronor. Dessa upphandlingsärenden måste beredas med minutiös noggrannhet, så att de ekonomiska intressena bliva tillgodosedda och ingen orättvisa blir begången. I detalj kontrolleras även detta arbete såväl av statliga revisorer som av konkurrerande firmor.

Av föreståndaren för denna avdelning kräves, att han äger ingående kännedom om de varor, som upphandlas, och vilka tillverkare, som kunna anförtros arbetet med materiellens framställning. Det tillkommer honom vidare att noggrant följa med fluktuerande priser å arbets- och varumarknaden för att på så sätt kunna analysera ingivna offerter och bedöma deras skälighet. Det åligger honom därjämte att på uppdrag förhandla i prisfrågor med olika leverantörer i avsikt att ernå fördelaktigaste anbud. För att kunna anförtros dylika uppdrag kräves förhandlingsvana samt förmåga att sakligt kunna påvisa oskäligheten av en ingiven offert. Genom dylikt ingripande ernås ofta, att reducerade priser erhållas, varigenom icke obetydlig vinst uppstår.

Arbetsuppgifterna för föreståndaren ifråga äro enligt styrelsens mening numera av den art, att en uppflyttning av befattningen från lönegraden A 21 till A 24 är motiverad.

Föreståndaren för *avdelning 4* bereder samtliga ärenden inom trävarubranschen. Under kristiden har arbetsbördan inom denna avdelning ökat oerhört, vilket framgår därav, att trävaror nu upphandlas för mellan 35 och 40 miljoner kronor. Även sedan normala tider inträtt, torde med de priser, som beräknas då komma att tillämpas, virkesanskaffningen per år belöpa sig till minst 15 miljoner kronor.

Av föreståndaren för denna avdelning kräves icke blott teoretisk utbildning utan även att han under många år praktiserat inom trävarubranschen och därvid förvärvat ingående virkeskännedom samt förtrogenhet med gängse praxis ifråga om sortering och kvalitetsbedömning av virke. Han representerar ensam sakkunskapen på virkesområdet inom järnvägsstyrelsen och särskilt stora krav på fackinsikter måste därför ställas på honom.

Med stöd av ingivna behovsuppgifter samt träffade avtal skola under ledning av föreståndaren upprättas förslag till virkesdistribuering, varjämte han har att förhandla med speditörer om fartygstransporter beträffande särskilt sliprar, som skola fraktas sjöledes. Vidare åligger det honom att upprätta förslag till leveransavtal beträffande alla virkesleveranser.

Befattningen, som för närvarande innehas av en tjänsteman i lönegraden Eo 22, är enligt styrelsens mening av så krävande natur, att en höjning till lönegraden A 24 anses väl befogad.

I och med det fortsatta förstатligandet av enskilda järnvägar har arbetet på *persontrafikbyråns* tidtabellsavdelning ökat avsevärt såväl kvantitativt som kvalitativt.

Tidtabellsavdelningens arbeten äro uppdelade på fyra arbetsgrupper benämnda T1—T4. På arbetsgruppen T3 tjänstgör för närvarande en byråsekreterare som arbetsledare.

Med hänsyn till SJ-nätets utsträckning har det ansetts lämpligt att till denna arbetsgrupp hänföra samtliga statsbanelinjer norr om Stockholm och Kristinehamn samt linjerna Krylbo—Mjölby, Örebro—Svartå och Laxå—Charlottenberg. Av samma skäl ha till denna arbetsgrupp efter den 1 juli 1944 måst hänföras även samtliga tidtabellsärenden berörande Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägars relativt stora linjenät. En avsevärd ökning av arbetet har därmed inträtt på denna arbetsgrupp.

På grund av den stora omfattning det samlade tidtabellsarbetet inom järnvägsstyrelsen numera fått, har det vidare blivit nödvändigt att låta arbetsledaren å arbetsgruppen T3 själv under byråchefen helt ansvara för ledningen av allt det arbete, som tillhör denna arbetsgrupp, ävensom själv inför byråchefen föredraga samtliga hit hörande ärenden. Det arbete och det ansvar, som sålunda ålagts denne arbetsledare, anser järnvägsstyrelsen vara av den art och omfattning, som motsvarar befattning i 24 lönegraden. Ledningen under byråchefen ävensom föredragningen inför denne av tidtabellsärenden i övrigt åvilar förste byråsekreteraren i 27 lönegraden.

I sitt förslag till personalstat för innevarande budgetår hemställde styrelsen om uppflyttning av notarie-(numera byråsekreterar-)befattningen å *ombudsmannens expedition* till 24 lönegraden. Allmänna lönenämnden förordade uppskov med ett ställningstagande till förslaget, tills ytterligare erfarenhet vunnits för ett bedömande av den framtida omfattningen av ombudsmannens arbetsbörda. Förslag till uppflyttning förelades ej heller riksdagen.

De å ombudsmannens expedition diarieförda ärendena ha under år 1943 ökat till 632. År 1942 var antalet 584. En fortsatt ökning är att räkna med på grund av det fortgående förstатligandet av enskilda järnvägs- och bil-linjer och den livligare bil- och busstrafik, som kan beräknas återkomma efter krigets slut. Det finnes icke skäl antaga, att ökningen av ombudsmannens ärenden är att tillskriva nuvarande krisförhållanden. Den huvudsakliga och naturliga orsaken till arbetsökningen är den utvidgning av statens järnvägars verksamhetsområde, som ägt rum under senare åren genom förvärfv av enskilda järnvägar och billinjer och vilken utveckling ju alltjämt kommer att fortgå. Det kan framhållas, att under normala förhållanden, då biltrafiken är i gång i full utsträckning, ett mycket stort antal ärenden handläggas hos ombudsmannen rörande olyckor och missöden genom kollisioner mellan tåg och bil vid järnvägsövergångar. Antalet av dessa ärenden har varit starkt reducerat under de sistförflutna åren. Även ha ärenden, vilka föranletts av betalningssvårigheter hos järnvägens trafikanter, varit relativt fåtaliga under kristiden. Denna synes i och för sig icke nämnvärt inverka på antalet ärenden hos ombudsmannen, utan ökningen har berott på faktorer, som komma att fortfara och i de flesta fall mera göra sig gällande under normala förhållanden.

Styrelsen anser sig därför böra upprepa sin tidigare framställning och sålunda hemställa, att byråsekreterarbefattningen uppflyttas till förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 24.

Allmänna lönenämnden har för sin del tillstyrkt järnvägsstyrelsens förslag.

Departements-
chefen.

Vad järnvägsstyrelsen anfört föranleder icke någon erinran från min sida. Framförallt synes mig den utvidgning av statens järnvägars verksamhetsområde, som ägt rum genom förvärv av enskilda järnvägar och billinjer, tala för bifall till styrelsens förslag. Jag tillstyrker alltså, att en förste byråsekreterarbefattning nyinrättas i 24 lönegraden samt att till nämnda lönegrad uppflyttas tre byråsekreterare.

Inrättande av en ingenjörsbefattning i A 24 å bantekniska byrån. Befattningen är avsedd för bantekniska byråns broavdelning. *Järnvägsstyrelsen* erinrar, att 1938 års personalkommission år 1942 uttalat, att det borde övervägas, huruvida icke ingenjörsbefattning i 24 lönegraden erfordrades på bland annat ifrågavarande avdelning. Styrelsen ansåg sig då böra ställa sig avvaktande i detta avseende. Förhållandena ha emellertid allt starkare accentuerat behovet av befattningen. Till närmare utveckling härav anför styrelsen följande.

Omfattningen av avdelningens arbetsuppgifter visar en fortgående ökning och detta även i avseende på mycket krävande anläggningar. Ökningen sammanhänger med den trafikerade banans utveckling, särskilt därav föranledda linjeomläggningar, dubbelspårsbyggnader, nya bi- och sidospår, utsträckt banelektrifiering samt stigande behov av ombyggnad eller förstärkning av broar för ökande av banlinjernas bärformåga. Härtill kommer växande krav på anordnandet av skenfria vägkorsningar (vägportar och vägbroar), i syfte att i största möjliga utsträckning göra järnvägs- och landsvägstrafiken oberoende av varandra. En väsentlig utökning av arbetet har även uppkommit genom enskilda banors förstatligande.

Arbetsuppgifternas utförande kräver tillämpning av moderna konstruktionsprinciper, ej minst beträffande val av byggnadsmaterial. Särskilt må framhållas betongteknikens snabba utveckling, genom vilken armerad betong numera fått en synnerligen betydelsefull och växande användning till såväl hus- som brobyggnader. För ett rätt utnyttjande av betongens goda egenskaper måste betongarbeten projekteras och utföras med stor sakkännedom och omsorg.

Med hänsyn till de ökade fordringar, som nu måste ställas på de ingenjörer hos avdelningen, som hava att utföra mera krävande konstruktionsuppgifter och till den alltjämt ökade omfattningen av dylika arbetsuppgifter, finner styrelsen tiden nu vara inne för inrättande av en ingenjörsbefattning i lönegraden A 24 på avdelningen.

Allmänna lönenämnden tillstyrker styrelsens förslag.

Departements-
chefen.

De erfarenheter, som vunnits under de senare åren, bestyrka enligt min mening riktigheten av personalkommissionens år 1942 uttalade förmodan rörande behovet av en ingenjörsbefattning i 24 lönegraden för här angivna arbetsuppgifter. I likhet med allmänna lönenämnden anser jag mig därför böra tillstyrka järnvägsstyrelsens förslag.

Uppflyttning av två ingenjörer å bantekniska byrån och en ingenjör vid huvudverkstaden i Örebro från A 20 till A 22. Till stöd för de föreslagna förändringarna anför *järnvägsstyrelsen* följande.

För ombesörjande av de tekniska arbetsuppgifterna å allmänna avdelningen å *bantekniska byrån* ha sedan den 1 juli 1942 disponerats — förutom avdelningsföreståndaren — två ingenjörer i lönegraden A 24 och två ingenjörer i lönegraden A 20 samt ett antal ritare och kopister. Denna personaluppsättning överensstämmer med det av 1938 års personalkommission angivna förslaget. Nämnade befattningshavare åliggande göromål bestå bland annat i beredning av nybyggnadsstater för byggnader och anläggningar, utarbetande av förslag med därför erforderliga undersökningar och utredningar för omgestaltning eller nybyggnad av bangårdar, utredningar och planläggning för utförande av dubbelspårsbyggnader, upprättande av bangårdspianer och generalprofiler, handläggning av ärenden angående stads- och byggnadsplaner, vägar och vägomläggningar, utarbetande av föreskrifter för byggnad och underhåll av bana och bangårdar ävensom beredning av övriga ärenden rörande byggnader och anläggningar, vilka ej äro hänförliga till någon av byråns specialavdelningar.

Avsikten har varit, att de tekniskt mera krävande göromålen skulle handhavas av de tvenne ingenjörerna i lönegraden A 24, under det att de båda ingenjörerna i lönegraden A 20 skulle dels biträda med dylika göromål, dels ock handlägga ärenden av enklare art. På grund av den avsevärda ökning av arbetsuppgifterna inom avdelningens verksamhetsområde, som under de senare åren inträtt, hava emellertid även sistnämnda båda ingenjörer måst i betydande omfattning anförtros en mera självständig handläggning av tekniskt krävande ärenden, på grund varav dessa befattningshavares tjänsteålganden numera icke kunna anses stå i proportion till innehavande lönegrad. Någon minskning av arbetet inom förenämnda avdelning synes icke vara att förutse. Med hänsyn bland annat till det fortgående förstatligandet av enskilda järnvägar m. m. torde snarare en ytterligare utökning av arbetsuppgifterna vara att emotse, varför en höjning av ifrågavarande tvenne befattningar till lönegraden A 22 anses vara motiverad.

Befattningen som föreståndare för arbetsstudieavdelningen vid *huvudverkstaden Örebro* är för närvarande placerad i lönegraden A 20 såsom ingenjör. Denna befattnings innehavare har att för verkstadsöveringenjören framlägga förslag till rationaliseringsåtgärder, att leda arbetet och fördela arbetsuppgifterna mellan de vid avdelningen tjänstgörande arbetsstudieingenjörerna, att vid behov deltaga i förhandlingar med arbetarparten angående ackordssättningar, att leda utbildningen av nyantagna arbetsstudieingenjörer samt att i mån av tid själv utföra viktigare arbetsstudier.

Stora fordringar beträffande tekniska kunskaper, initiativförmåga och förhållingsvana måste sålunda ställas på föreståndaren för denna ur drifts-ekonomisk synpunkt viktiga avdelning, vars personal dessutom under årens lopp successivt avsevärt utökats, vilket i sin tur medfört större arbetsbörda och ökat ansvar för föreståndaren. Styrelsen har därför ansett en förbättrad löneställning för denna befattning vara väl befogad och att den bör uppflyttas till 22 lönegraden.

Allmänna lönenämnden tillstyrker.

Vad järnvägsstyrelsen i förevarande hänseende föreslagit anser jag mig *Departement-
chefen.* böra tillstyrka. Vid bifall härtill torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörer i lönegraden A 20 med tre.

Inrättande av en aktuariefattning i A 21 å ekonomibyrån. I sina personaläskanden för innevarande budgetår hemställde järnvägsstyrelsen om

inrättande å ekonomibyrån av en ordinarie aktuariebefattning i A 21 för utredningar av försäkringsteknisk och därmed jämförlig natur, avsedd för en för ändamålet anställd extra ordinarie aktuarie i 21 lönegraden. Allmänna lönenämnden tillstyrkte förslaget, som emellertid icke föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Järnvägsstyrelsen erinrar, att styrelsen till stöd för förslaget anförde bland annat följande.

De arbetsuppgifter, som åvila ifrågavarande befattningshavare, äro synnerligen omfattande och ansvarsfulla och kräva dessutom särskilda kvalifikationer. De synas därjämte, att döma av den hittills iakttagna utvecklingstendensen, snarast öka i omfattning. Förutom utredningar rörande statens järnvägars pensionsfonder och andra pensionsinrättningar ha nämligen på befattningshavaren på grund av hans härför lämpade utbildning kommit att läggas även andra vidlyftiga och arbetskrävande utredningar av olika slag, exempelvis rörande pensionskostnadernas rationella införande vid beräkningar rörande de för taxesättningen relevanta driftkostnaderna, vilka beräkningar äro föremål för närmare undersökningar dels genom en av Kungl. Maj:t tillsatt kommitté — 1942 års järnvägskostnadsutredning — dels på dennas hemställan genom styrelsens olika organ. Vid dessa undersökningar med den mångfald av svåra problem, som därvid uppställdes sig, är det givetvis av stor nytta, icke blott med hänsyn till de speciella pensionsfrågorna utan även ur en vidare synpunkt, att kunna lita till en person med sådan högre matematisk utbildning, som ifrågavarande tjänsteman besitter.

I sin nu gjorda framställning om förnyad prövning av spørsmålet anför styrelsen följande.

I ett den 15 december 1937 avgivet, i Kungl. Maj:ts proposition nr 274 till 1938 års riksdag återgivet utlåtande rörande frågan om fondering för statsanställdas pensionering framhöll försäkringsinspektionen bland annat, att det särskilt i fråga om affärsverken, där successiva avsättningar motsvarande värdet av pensionsförpliktelserna borde betraktas som verkliga driftkostnader, vore av vikt, att pensionskostnadernas betydelse beaktades vid verkställande av olika ekonomiska utredningar angående driftresultaten. I annat fall erhöles nämligen missvisande resultat, så att verksamheten framstode i en ekonomiskt sett bättre dager än som svarade mot det verkliga läget. Även om någon fondering icke genomfördes borde alltså, framhöll försäkringsinspektionen sammanfattningsvis, framtida pensionskostnader beaktas vid ekonomiska undersökningar angående statens affärsdrivande verksamhet.

I anslutning till detta uttalande torde här böra erinras om att i enlighet med beslut vid 1944 års riksdag några avsättningar av pensionsfondsmedel visserligen icke vidare verkställas efter den 1 juli detta år men att denna ändring i och för sig icke gör det mindre angeläget än tidigare att vid utredningar rörande statens järnvägars kostnadsförhållanden och resultatredovisning taga vederbörlig hänsyn till pensionsförpliktelsernas ekonomiska inverkan. Såsom framgår av den proposition, nr 276, vilken ligger till grund för nyssnämnda beslut, har av såväl riksräkenskapsverket som chefen för finansdepartementet tvärtom betonats den alltjämt kvarstående betydelsen av korrekta pensionskostnadsberäkningar bland annat vid taxesättningen, även om avsättningarna av pensionsfondsmedel slopas.

Slutligen må framhållas, att — i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i pro-

positionen nr 96 till 1944 års riksdag — från och med den 1 juli detta år å ekonomibyrån inrättats en förste aktuariefattning (A 24) för fortlöpande järnvägsekonomisk planering och forskning, att innehavaren av denna befattning givetvis icke ensam hinner verkställa alla ifrågakommande dylika utredningar samt att den extra ordinarie aktuarie, vars tjänst nu föreslås överförd till ordinarie stat, besitter sådan speciell matematisk kompetens, som gör honom lämpad att fungera som närmaste man och medhjälpare till nyssnämnda förste aktuarie.

Allmänna lönenämnden tillstyrker jämväl nu.

Såsom järnvägsstyrelsen framhåller, förefinnes även efter det avsättningen av pensionsfondsmedel numera upphört behov av att vid utredningar rörande statens järnvägars kostnadsförhållanden och resultatredovisning taga hänsyn till pensionsförhållandenas ekonomiska inverkan. Den tveksamhet, som i föl förelåg rörande lämpligheten av att uppföra ifrågavarande aktuariefattning såsom ordinarie, får därmed anses undanröjd. Jag tillstyrker alltså styrelsens förslag.

*Departements-
chefen.*

Inrättande av en byråsekreterarbefattning i A 21 å persontaxebyrån samt uppflyttning av en byråassistent i A 20 å elektrotekniska byrån och en bokhållare i A 17 å persontrafikbyrån till byråsekreterare i A 21. Till stöd för ifrågavarande förslag anför *järnvägsstyrelsen* följande.

I sina personaläskanden för såväl budgetåret 1944/45 som 1943/44 hemställde styrelsen om inrättande av en notarie-(byråsekreterar-)befattning å *persontaxebyrån*. Såsom motiv för befattningens inrättande anförde styrelsen, att bland mera betydande arbetsuppgifter, som skulle påvåla innehavaren av denna befattning, kunde nämnas ekonomiska och statistiska taxeutredningar bland annat i samband med partiella ändringar av biljettpris och andra avgifter i persontrafik, taxefrågor i samband med förstatligande av enskilda järnvägar, varvid taxeläget för personbefordran vid ifrågavarande banor undersöktes och åtgärder föreslås för anpassning till statens järnvägars taxa, ärenden rörande personsamtrafik mellan statens järnvägars järnvägs- och busstrafik i syfte att uppnå nära samverkan mellan de båda verksamhetsgrenarna samt ärenden rörande personsamtrafik med enskilda trafikföretags busslinjer, vilket arbete är inriktat på att öka möjligheterna för trafikanterna att erhålla direkta biljetter i sådan samtrafik.

Allmänna lönenämnden förklarade sig icke vara beredd att tillstyrka förslaget utan ansåg att med befattningens inrättande borde något anstå.

Styrelsen förnyar nu framställningen och vill därvid dels framhålla, att ovannämnda arbeten åligga en extra ordinarie byråsekreterare, vilken är född år 1904, avlagt filosofie licentiatexamen och varit i statens järnvägars tjänst under nära sex år efter att dessförinnan hava varit anställd hos Svenska Järnvägsföreningen, dels att styrelsen finner det angeläget att han med hänsyn till de viktiga arbetsuppgifter, som påvåla honom, knytas fastare vid verket genom erhållande av ordinarie befattning.

I sitt år 1942 avgivna betänkande angående järnvägsstyrelsen uttalade 1938 års personalkommission, att å *elektrotekniska byrån* upphandlings-, räkenskaps- och personalärenden, redigeringen av vissa under byråns verksamhet hörande särtryck och formulär, ärenden angående rikstelefonaabonnemang m. fl. uppgifter åvilade en bokhållare och att dessa uppgifter

befunnits vara av den art, att de skäligen motiverade uppflyttning av befattningen till notariebefattning.

Styrelsen ansåg sig emellertid för det dåvarande icke kunna tillstyrka en höjning mer än till byråassistentbefattning i lönegraden A 20, vilket ock blev Kungl. Maj:ts beslut.

Arbetsbördan på byrån har under de senaste åren ökat avsevärt dels genom kraft- och telefonanläggningarnas växande omfattning, dels genom en under år 1944 genomförd överflyttning av bantekniska byråns signalavdelning till elektrotekniska byrån. Härigenom hava även de kamerala arbetena på byrån ökat högst avsevärt, såväl kvalitativt som kvantitativt. Då dessa arbetens vikt och omfattning i viss mån äro beroende på den ekonomiska omslutning, som regleras av byrån, må nämnas, att årliga arbeten till ett värde av omkring 30 miljoner kronor där projekteras, utföras eller övervakas, energileveranser kontrolleras till ett belopp av omkring 15 miljoner kronor och upphandlingar ombesörjas till ett värde av omkring 7 miljoner kronor.

Styrelsen anser det därför numera fullt motiverat, att föreståndaren för byråns kamerala avdelning i enlighet med personalkommissionens förslag uppflyttas ännu en lönegrad och att sålunda en byråsekreterarbefattning inrättas. Nuvarande byråassistentbefattningen i 20 lönegraden kan därvid indragas.

1938 års personalkommission uttalade sig år 1942 bland annat för en ny notariatstjänst å styrelsens *persontrafikbyrå*. Kommissionen ansåg emellertid, att vidare erfarenhet rörande denna befattning under någon tid borde avvaktas, innan densamma uppfördes på ordinarie stat, och föreslog därför, att en extra ordinarie notariebefattning tills vidare skulle inrättas. Så har också skett. Befattningen ifråga har sålunda sedan 1 juni 1942 bekläts med en extra ordinarie innehavare, vilken för övrigt redan 1 oktober 1941 erhållit förordnande å denna tjänst i 21 lönegraden.

Då järnvägsstyrelsen efter förnyad prövning funnit behovet av befattningen vara av bestående art, hemställde styrelsen i sina personaläskanden för budgetåret 1943/44, att befattningen med hänsyn till vikten och omfattningen av de göromål, som därmed voro förenade, skulle uppföras på ordinarie stat. Allmänna lönenämnden ansåg dock, att därmed borde tills vidare anstå. Förslaget föranledde ej heller någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Så blev ej heller fallet för budgetåret 1944/45. Lönenämnden hade jämväl då ansett, att med frågans lösning borde tills vidare anstå.

Då erfarenheten under den gångna tiden givit vid handen, att befattningen ifråga är för framtiden behövlig, hemställer styrelsen, att en ordinarie byråsekreterartjänst nu måtte inrättas, varvid en bokhållarbefattning kan indragas.

Allmänna lönenämnden har nu icke funnit anledning till erinran mot bifall till styrelsens förslag.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har järnvägsstyrelsen tidigare framfört förslagen om inrättande av en byråsekreterarbefattning å persontaxebyrån och uppflyttning av en bokhållare å persontrafikbyrån. Allmänna lönenämnden har därvid ställt sig avvisande mot förslagen ifråga, vilka ej heller vunnit statsmakternas bifall. Då emellertid lönenämnden med hänsyn till numera vunna erfarenheter övergivit sina betänkligheter, anser jag mig böra tillstyrka de av styrelsen föreslagna åtgärderna.

Jag har ej heller funnit anledning till erinran mot uppflyttning till byråsekreterargraden av en byråassistent å elektrotekniska byrån.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning med en av antalet byråassistenter i A 20 och antalet bokhållare i A 17.

Inrättande av en kontrollörsbefattning i A 21. Efter att hava erinrat, att antalet kontrollörsbefattningar i gällande personalstat utgör 11, anför *järnvägsstyrelsen* följande.

Härtill kommer, att sedan lång tid tillbaka en tjänsteman erhållit förordnande att fullgöra arbete, som ankommer på kontrollör, vilket antal under år 1944 måst utökas till två. Ifrågavarande kontrollörer hava till uppgift att på stationerna verkställa kassainventeringar och granskning av dessas uppbördsverksamhet. Det är därvid önskvärt, att varje uppbördsställe kontrolleras minst en gång årligen. På grund av den ökning av antalet inventeringsställen, som genom förstatligandet av enskilda järnvägar oavslått ägt rum efter år 1939, har antalet kontrollörer måst ökas, enär det är av stor vikt att kontrollen icke eftersättes.

Styrelsen föreslår, att ytterligare en kontrollörsbefattning uppföres å ordinarie stat.

Allmänna lönenämnden tillstyrker.

Då, såsom järnvägsstyrelsen framhållit, behovet av kontrollörer står i direkt samband med antalet inventeringsställen, synes mig med hänsyn till den utvidgning av statsbanenätet, som järnvägsförstatligandet medfört, icke något vara att erinra mot att ytterligare en kontrollörsbefattning uppföres å ordinarie stat. Jag tillstyrker alltså styrelsens förslag.

*Departements-
chefen.*

Uppflyttning av stationen i Karlshamn från klass 3 till klass 2. I sitt inledningsvis omnämnda betänkande ha *personalsakkunniga vid statens järnvägar* till behandling upptagit frågan om grunderna för klassificering av stationerna vid smalspårsbanor (s. 58 ff.). De sakkunniga erinra därvid, att de år 1938 fastställda klassificeringsgrunderna icke kunnat helt följas, då det gällt att bestämma klasserna för de med enskilda banor, särskilt smalspåriga sådana, övertagna stationerna. På grund av frånvaron av statistik rörande de i poängberäkningen ingående faktorerna har järnvägsstyrelsen måst bestämma stationsklasserna för ifrågavarande bandelar på grundval av en erfarenhetsmässig bedömning av stationernas storleksordning, varvid dock en på tillgängliga siffror upprättad approximativ klassificering fått lämna viss vägledning.

De sakkunniga finna uppenbart, att vissa grenar av stationstjänsten vid hittills förstatligade smalspårsbanor genomsnittligt erbjuda enklare uppgifter än motsvarande tjänstegrenar vid normalspåriga linjer. Detta gäller särskilt säkerhetstjänst, fågutrustning och godsvagnsrörelse med därtill hörande ärenden. Till närmare utveckling härav anför de sakkunniga följande.

Säkerhetstjänsten kan visserligen icke sägas vara mindre ansvarsfull vid smalspåriga bandelar än vid normalspåriga, men den är genomsnittligt icke så komplicerad som vid normalspåriga linjer. Orsakerna härtill äro flera. Sålunda äro bangårdarna vanligen kortare och ha ett enklare spårssystem än vid normalspårnätet, varför tågklararen lättare kan få överblick över tågvägarna och stationsområdet i övrigt. Där växel- och signalsäkerhetsanläggningar förekomma, äro dessa i regel av enkel beskaffenhet. Vidare är tågstorleken mindre och tåghastigheten i regel lägre såväl på linje som vid ingående på station. Det har, bland annat med hänsyn till vad nu nämnts, ansetts önskvärt att för statens järnvägars smalspårslinjer få tillgång till en enklare säkerhetsordning än den vid statens järnvägar eljest gällande. Ett förslag till en sådan förenklad och till sin omfattning väsentligt begränsad säkerhetsordning lär också föreligga och vara avsedd att efter godkännande i första hand tillämpas vid flertalet statens järnvägar för närvarande tillhöriga smalspåriga bandelar.

Tågutrustningen är enklare på grund av liten tågstorlek, enkla tågsammansättningsplaner och enkelt inredda vagnar av ett fåtal typer.

Godsvagnsrörelsen slutligen är mindre betungande än vid normalspår av flera orsaker. Sålunda underlättas själva godsvagnsväxlingen genom den lättare vagnmaterielen ävensom av centralbuffertsystemet, som, särskilt på linjer, där kopplingsanordningarna utgöras av centralbuffert med självkopplande hake, medger en något snabbare och mera riskfri sammankoppling. Vidare taga smalspårsvagnarna på grund av sin mindre längd mindre utrymme vid kajer, de äro utrustade med färre och lätthanterligare stöttor m. fl. tillbehör och äro lättare att flytta utan lok. Presenningarna äro mindre och lättare att hantera än vid normalspår. Slutligen är vagnredovisningen mindre invecklad vid smalspårsbanorna, enär antalet vagn typer där är ringa och vagnsamtrafiken obetydlig samt lättare att handhava än vid normalspårnätet. Den s. k. vagnsynarttjänsten underlättas av den smalspåriga vagnmaterielens genomsnittligt enklare konstruktion och utrustning än vid normalspår.

Nu angivna förhållanden böra enligt de sakkunnigas mening föranleda, att de i poängberäkningen ingående faktorerna säkerhetstjänst, antal utgångståg, antal godsvagnar, rengöring och dylikt av personvagnar samt avsyning av godsvagnar värderas lägre än vad som gäller för normalspåriga bandelar. De sakkunniga uppdraga därefter vissa riktlinjer för denna värdering, beträffande vilka jag tillåter mig hänvisa till betänkandet. Enligt de sålunda angivna riktlinjerna skulle Karlshamn uppflyttas från klass 3 till klass 2.

Järnvägsstyrelsen har i utlåtande den 1 december 1944 uttalat sin anslutning till de sakkunnigas förslag.

Allmänna lönenämnden har avgivit utlåtande i ärendet den 12 januari 1945. I förevarande hänseende anför lönenämnden följande.

Med hänsyn till att frågan om en omklassificering av statens järnvägars trafikanstalter torde bli aktuell, så snart trafikförhållandena stabiliserats, ha de av de sakkunniga föreslagna grunderna för klassificering beträffande de smalspåriga bandelarna närmast provisorisk karaktär. Det synes därför vara motiverat, att — såsom järnvägsstyrelsen förordat i sitt yttrande — vid tillämpning av ifrågavarande grunder försiktighet iakttages med upp- eller nedflyttning av stationer i klass ävensom med utbyte av trafikplats mot station eller vice versa. Lönenämnden har alltså ansett sig

kunna godtaga de sakkunnigas förslag som en provisorisk lösning av frågan om trafikanstalternas klassificering vid smalspåriga linjer.

Den föreslagna uppflyttningen av stationen i Karlshamn har icke föranlett någon erinran från lönenämndens sida.

Gällande grunder för klassificeringen av statens järnvägars stationer ha uppgjorts med tanke på förhållandena vid normalspårsbanor. Liksom personalsakkunniga anser jag skäl tala för en lägre värdering för smalspårsbanornas del av vissa i poängberäkningen ingående faktorer. Vad de sakkunniga härutinnan föreslagit föranleder icke någon erinran från min sida. Jag förutsätter dock, att frågan kommer under en mera allsidig bedömning vid en blivande allmän omklassificering av trafikanstalterna vid kommunikationsverken. De av personalsakkunniga förordade grunderna böra alltså erhålla allenast provisorisk karaktär. Därest någon erinran däremot icke framställes från riksdagens sida, har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t vissa förändringar av den nuvarande klassindelningen av de smalspårsstationer, som förestås av befattningshavare upptagna i den av Kungl. Maj:t beslutade personalförteckningen. Departements-
chefen.

Beträffande stationer, som förestås av befattningshavare i högre lönegrader, erfordras riksdagens medgivande till uppflyttning av stationen i Karlshamn från klass 3 till klass 2. För min del är jag liksom järnvägsstyrelsen och allmänna lönenämnden beredd att tillstyrka personalsakkunnigas förslag härutinnan. Uppflyttningen torde böra ske från och med den 1 juli 1945. Vid bifall härtill bör i den av riksdagen fastställda personalförteckningen upptagas ytterligare en stationsinspektör av klass 2 i 22 lönegraden. Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet stationsinspektörer av klass 3 i lönegraden A 20 med en.

Uppförande å övergångsstat av en kontrollörsbefattning i A 21 och en förste byråsekreterarbefattning i A 24. Genom beslut den 22 december 1944 har Kungl. Maj:t medgivit, att fyra befattningshavare hos enskilda järnvägars försäkringsanstalter, däribland kamreraren Gustaf Yngve Lindström, finge från och med den 1 januari 1945 eller den senare tidpunkt under år 1945, som föranleddes av nämnda försäkringsanstalters likvidation, övertagas i statens järnvägars tjänst, därvid övertagandet skulle ske under samma förutsättningar och villkor, som gälla för i samband med statsförvärv av enskild järnväg övertagen personal. Samtidigt förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framtida meddela beslut beträffande Lindströms placering i lönegrad samt rörande den förändring av antalet ordinarie befattningar eller befattningar å övergångsstat, som föranleddes av Lindströms övertagande i statens järnvägars tjänst. Vad sålunda förekommit synes böra bringas till riksdagens kännedom.

Efter övertagandet bör Lindström lämpligen uppföras å statens järnvägars övergångsstat.

Enligt det av 1943 års järnvägspensionsutredning framlagda förslag, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års riksdag

angående reglering av tjänste- och familjepensioneringen för personal vid av staten övertagna enskilda järnvägar, skulle viss personal hos enskilda järnvägarnas pensionskassa övertagas i statens järnvägars tjänst. Bland denna personal finnes en kamrerare, vilken enligt vad i nämnda proposition förutsatts skulle placeras å en förste byråsekreterarbefattning i 24 lönegraden.

Jämväl sistnämnda befattning torde tills vidare böra upptagas å statens järnvägars övergångsstat.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de ändringar av övergångsstaten, som påkallas i anledning av här berörda förslag.

Förhållandet mellan löneställningen för maskin- och däcksbefäl å tåg-färjorna. I anledning av uttalande vid 1944 års riksdag (statsutskottets utlåtande nr 116 och riksdagens skrivelse nr 260) uppdrog *Kungl. Maj:t* den 26 maj 1944 åt järnvägsstyrelsen att, under beaktande av vad i motionerna vid 1944 års riksdag nr 41 och 273 i första kammaren samt nr 55 och 444 i andra kammaren anförts, till omprövning upptaga maskinbefälets å tåg-färjorna löner i förhållande till däcksbefälet samt att för *Kungl. Maj:t* i samband med förslag angående personaläskanden, som skulle underställas 1945 års riksdag, framlägga resultatet av nämnda omprövning.

I skrivelse den 18 december 1944 har *järnvägsstyrelsen* framlagt sin utredning i ärendet. Styrelsen har därvid till en början redogjort för maskin- och däcksbefälets löneställning alltsedan den första tåg-färjan år 1900 insattes i trafik ävensom för motsvarande befattningshavares löneställning vid de danska statsbanorna och tyska riksbanan. Vidare avhandlas tåg-färjebefälets löneställning i förhållande till motsvarande befattningshavare vid den svenska handelsflottan. Utredningen, som närmast tagit sikte på förhållandet mellan löneställningen för å ena sidan såsom reservbefälhavare tjänstgörande förste styrman (nu A 21) och å andra sidan övermaskinist (nu A 20), utmynnar i det resultatet, att den nuvarande lönerelationen nämnda befattningshavare emellan bör bibehållas. Styrelsen sammanfattar sin ståndpunkt härutinnan sålunda.

Vid jämförelse av löneförmånerna för förste styrmannen, då denne ej tjänstgör som befälhavare, och övermaskinisten måste behörig hänsyn tagas till den omständigheten, att övermaskinisten uppbär seglingspenningar för varje resa. För sassnitzfärjorna kan denna löneförmån beräknas till omkring 1 200 kronor för ett normalår, vilket är avsevärt mer än löneskillnaden mellan 21 och 20 löneklassen. Å köpenhamnsfärjan kunna seglingspenningarna för övermaskinist vid regelbunden samsegling med danska färjan beräknas till något mer än 500 kronor per år. Påståendet att övermaskinisten är sämre ställd i lönehänseende än förste styrmannen kan således icke anses riktigt beträffande vare sig sassnitzfärjorna eller köpenhamnsfärjan.

Vid en jämförelse mellan förste styrmannen och andra befattningshavare ombord bör detta enligt styrelsens mening ske i hans egenskap av reservbefälhavare. Förste styrmännen tjänstgöra under normala förhållanden å färja i trafik i avsevärd utsträckning som befälhavare. Det ökade ansvar, som härigenom är pålagt förste styrmannen-reservbefälhavaren, måste därför komma till uttryck på något sätt. Styrelsen anser, att detta liksom för närvarande bör ske så, att ifrågavarande befattningshavare bibehålles i

tjänsteställning närmast efter den ordinarie befälhavaren. Styrelsen vill även understryka, att erfarenheten i synnerhet under de senare åren tydligt visat, att stora krav måste ställas på färjebefälhavarnas omdöme och initiativ, särskilt av den anledningen att fartygen gå i trafik med utlandet. Härmed avser styrelsen icke att på något sätt förringa övermaskinisternas och ej heller övrigt maskinbefäls ansvarsfulla och viktiga värv.

Någon direkt jämförelse mellan förste styrmannen-reservbefälhavaren å tågfarjorna och förste styrman i handelsflottan är icke möjlig.

Enligt styrelsens bestämda mening hava ej tillräckliga skäl anförts och kunna ej heller anföras för uppflyttning av övermaskinist i lönegrad över förste styrman. En dylik uppflyttning skulle ock enligt styrelsens mening vara direkt olämplig ur tjänstesynpunkt.

Allmänna lönenämnden har avgivit utlåtande i ärendet den 23 januari 1945. Efter en redogörelse för färjtrafikens omfattning och personalens tjänstgöringsturer anför lönenämnden följande.

Lönenämnden anser skäl tala för att en viss utjämning av löneförmånerna för, å ena sidan, förste styrmännen av klass 1 och, å andra sidan, övermaskinisterna kommer till stånd, i så måtto att befattningarna såsom förste styrman av klass 1 och övermaskinist placeras i samma lönegrad. Det vill nämligen förefalla lönenämnden, som om alltför stor betydelse tillmätts det förhållandet att förste styrmännen av klass 1 i viss utsträckning ha att tjänstgöra såsom befälhavare å färja i trafik, då nämnda förhållande ansetts böra medföra, att de — som under sagda tjänstgöring åtnjuta seglingspenningar och vikariatsersättning — dessutom skola åtnjuta lön efter högre lönegrad än övermaskinisterna. Härvid har lönenämnden även beaktat, att övermaskinist — till skillnad från förste styrman av klass 1 — icke äger någon vid tågfarja anställd överordnad med samma fackutbildning. Under erinran tillika, att förste styrmännen och övermaskinisterna före den 1 juli 1920 voro placerade i samma lönegrad, vill lönenämnden därför föreslå, att övermaskinistbefattning å tågfarja uppflyttas till lönegraden A 21.

Vid lönenämndens utlåtande har fogats en av *svenska maskinbefälsförbundet* till lönenämnden avlåten skrivelse. Vidare ha *tågfarjebefälhavarna* ävensom *reservbefälhavare och förste styrmän* å tågfarjorna samt *Sveriges fartygsbefälsförening* ingivit särskilda skrivelser i ämnet till chefen för kommunikationsdepartementet.

I tjänsteförteckningen ingår befattningen förste styrman av klass 1 i lönegraden A 21, medan befattningen övermaskinist är placerad i lönegraden A 20. Personalförteckningarna upptaga tre förste styrmän av klass 1 och tre övermaskinister. Av dessa tjänstgöra en förste styrman av klass 1 och en övermaskinist å en var av tågfarjorna Konung Gustaf V och Drottning Victoria. En förste styrman av klass 1 och en övermaskinist beräknas komma att tjänstgöra å tågfarjan Malmöhus, då denna blivit färdigbyggd och insatt i trafik. Å sassnitzfarjorna har tjänstgöringen hittills varit så fördelad, att förste styrmannen av klass 1 å vardera färjan tjänstgör en dag i egen befattning och nästa dag såsom befälhavare samt är ledig den tredje dagen, under det att övermaskinisten tjänstgör i egen befattning två dagar i följd och är ledig den tredje. Å köpenhamnsfärjan beräknas förste styrmannen av klass 1 komma att tjänstgöra såsom befälhavare varannan dag och vara

*Departements-
chefen.*

ledig varannan. Övermaskinisten beräknas komma att tjänstgöra i egen befattning varannan dag och vara ledig varannan.

Övermaskinisterna uppbära under varje resa s. k. seglingspenningar. Så är också fallet med förste styrmännen av klass 1, då de tjänstgöra såsom befälhavare, varvid de även komma i åtnjutande av vikariatsersättning.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, anser järnvägsstyrelsen den nuvarande lönegradsplaceringen av förste styrmännen av klass 1 och övermaskinisterna lämpligt avvägd. Allmänna lönenämnden åter förordar en uppflyttning av övermaskinisterna till samma lönegrad som förste styrmännen av klass 1. Däcksbefälet och Sveriges fartygsbefälsförening ha anslutit sig till styrelsens ståndpunkt, medan svenska maskinbefälsförbundet såsom företrädare för maskinbefälet förordat avsevärda löneförbättringar för maskinpersonalen i dess helhet. Sålunda föreslås, att övermaskinist placeras å ångfärja i 24 och å motorfärja i 25 lönegraden.

Av den här lämnade redogörelsen för ifrågavarande befattningshavares tjänstgörings- och löneförhållanden framgår, att problemet om avvägning av löneställningen är svårbedömligt. Mot varandra stå de uppfattningar, som representeras å ena sidan av verksstyrelsen, däcksbefälet och fartygsbefälsföreningen samt å andra sidan av lönenämnden och maskinbefälet. Riksdagen anslöt sig år 1942 till järnvägsstyrelsens ståndpunkt men ansåg år 1944 frågan så pass tveksam, att en utredning förordades. För min del är jag icke beredd att med ledning av det föreliggande utredningsmaterialet tillstyrka vare sig den ena eller den andra lösningen. Jag anser därför, att spörsmålet bör hänskjutas till förnyad utredning, därvid bör övervägas att även anlita särskild sakkunskap beträffande tjänste- och lönerelationerna mellan tågfarjebefälet och motsvarande befattningshavare vid handelsflottan. Den fortsatta utredningen bör så bedrivas, att resultatet av densamma kan föreläggas 1946 års riksdag.

Fråga om införande av förste maskinist å tågfarja i A 18. I sin förenämnda skrivelse rörande maskinbefälets å tågfarjorna löneställning har *järnvägsstyrelsen* erinrat, att de båda främsta andre styrmännen å sassnitzfarjorna från och med den 1 juli 1942 uppflyttats från 16 lönegraden till förste styrmän av klass 2 i 20 lönegraden med den motiveringen, att dessa tjänstemän å färja i trafik ständigt förrätta förste styrmanstjänst. Styrelsen anför därefter följande.

Beträffande den främste andre maskinisten å varje färja föreligger ett i viss omfattning analogt förhållande. Denne maskinist tjänstgör nämligen i stor utsträckning som övermaskinist. Vad angår sassnitzfarjorna fullgör han å färja i trafik övermaskinisttjänst lika mycket som han tjänstgör i egen befattning. Turfördelningen för det högre maskinbefälet är nämligen den, att då färja utför fyra turer, vilket anses som normal trafik, tjänstgör övermaskinisten två dagar och är fri den tredje, under det att främste andre maskinisten tjänstgör som övermaskinist en dag, som andre maskinist en dag och är fri den tredje dagen. Å den nya köpenhamnsfärjan torde ävenledes främste andre maskinisten komma att till övervägande del förrätta tjänst såsom övermaskinist. Styrelsen anser det därför motiverat, att de tre andre

maskinister, som i första hand och i stor utsträckning tjänstgöra som ställföreträdare för övermaskinisten, uppflyttas i lönegrad och finner en uppflyttning från 16 till 18 lönegraden lämpligt avvägd. För detta ändamål bör en ny tjänst, benämnd förste maskinist å tågfarja, inrättas i sistnämnda lönegrad.

Styrelsen hemställer sålunda, att i tjänsteförteckningen måtte i 18 lönegraden införas befattningen förste maskinist å tågfarja, och att tre sådana befattningar upptagas i personalstaten från och med den 1 juli 1945, varvid motsvarande antal andre maskinistbefattningar kunna utgå.

Allmänna lönenämnden tillstyrker styrelsens förslag. Därutöver anför lönenämnden följande.

Lönenämnden anser sig böra erinra, att på förslag av 1938 års personalkommission vid statens järnvägar en andre styrman och en tredje maskinist å vardera av tågfarjorna på sassnitzlinjen uppflyttades till förste styrman av klass 2 respektive andre maskinist, men att motsvarande åtgärder icke ansågos böra vidtagas på köpenhamnslinjen på grund av att seglingstiden å denna linje regelmässigt omfattade endast halva året samt — i fråga om andre styrmannen — på grund av att denne vid uppflyttning till förste styrman av klass 2 skulle blivit placerad i samma lönegrad som reservbefälhavaren å linjen. Med hänsyn till att numera däck- och maskinbefälet å den nya färjan Malmöhus i övrigt genomgående är placerat i samma lönegrader som befälet å färjorna på sassnitzlinjen, kan det enligt lönenämndens mening ifrågasättas, huruvida icke — under förutsättning, att tågfarjan Malmöhus kommer att vara i trafik 9 månader per år — nyssnämnda uppflyttningar av en andre styrman och en tredje maskinist böra genomföras jämväl å denna färja.

I brist på närmare utredning rörande de blivande tjänstgöringsförhållandena å den nya köpenhamnsfärjan har lönenämnden dock icke kunnat framlägga något förslag i frågan.

Vad järnvägsstyrelsen i förevarande hänseende föreslagit synes mig i och för sig befogat. Ståndpunkt i frågan torde dock lämpligen böra tagas först sedan den i det föregående förordade utredningen om förhållandet mellan löneställningen för maskin- och däcksbefälet å tågfarjorna slutförts. I avslutning till lönenämndens uttalande förutsätter jag, att järnvägsstyrelsen i samband med frågans omprövning tager i övervägande spörsmålet om uppflyttning av en andre styrman och en tredje maskinist å köpenhamnsfärjan samt i detta hänseende framlägger det förslag, vartill anledning prövas föreligga.

*Departements-
chefen.*

Införande av förste banmästare i A 14. I skrivelse den 12 november 1943 hemställde *Sveriges järnvägars banmästareförening*, att befattningen förste banmästare, som för närvarande förekommer i lönegraden A 12, måtte införas jämväl i lönegraden A 14. Såsom motiv åberopades, att stationsmästarbefattningar införts i såväl 12 som 14 lönegraderna. Till sistnämnda lönegrad borde vid bifall till föreningens hemställan hänföras föreståndare för medelstora banmästaravdelningar.

I utlåtande den 11 januari 1944 över föreningens framställning har *järnvägsstyrelsen* framhållit, att variationerna i omfattningen av förste banmästarnas arbetsuppgifter och det därmed förenade ansvaret talade för en gradering av dessa befattningshavares löneställning på så sätt, att befattningen infördes jämväl i 14 lönegraden.

Jämväl *allmänna lönenämnden* har i utlåtande den 28 januari 1944 tillstyrkt föreningens förslag.

Departements-
chefen.

Liksom de i ärendet hörda myndigheterna finner även jag befogat, att förste banmästarbefattningar upptagas i tjänsteförteckningen jämväl i 14 lönegraden. Förändringen torde böra genomföras från och med den 1 juli 1945. I överensstämmelse med vad som skett vid införandet av befattningen stationsmästare i 14 lönegraden bör järnvägsstyrelsen vid avgivandet av förslag rörande antalet förste banmästarbefattningar i den nya tjänstegraden överväga, huruvida anledning förefinnes att till densamma nedflytta vissa av de föreståndare för mindre arbetstyngda banmästaravdelningar, som nu äro placerade som överbanmästare i 16 lönegraden.

Införande av rälsbussförare i A 7. Efter därom av järnvägsstyrelsen gjord framställning ha *personalsakkunniga vid statens järnvägar* i skrivelse den 13 januari 1944 till styrelsen uttalat sig rörande löneställningen för rälsbussförare vid smalspårsbanor. De sakkunniga erinra till en början, att befattningen rälsbussförare för närvarande förekommer endast i lönegraden A 8. Därefter anföra de sakkunniga följande.

Vid placeringen av befattningen rälsbussförare i 8 lönegraden torde i allt väsentligt hänsyn ha tagits till de uppgifter, som ankomma på förare av rälsbussar å statens järnvägars normalspåriga banor. Befattningen har därför i första hand avsetts för dylika förare. Huruvida motsvarande löneställning skäligen bör beredas förare av rälsbussar å statens järnvägars smalspåriga nät blir därför beroende på i vad mån deras arbetsuppgifter kunna anses lika krävande som å normalspårsnätet.

I förevarande avseende må till en början framhållas, att rälsbussarna på det smalspåriga nätet ha samma tekniska utrustning som på normalspårsnätet, i följd varav förarna i fråga om kraven på kännedom om bussarnas konstruktion och dylikt synas likställda. Emellertid torde förarna i relativt liten omfattning taga befattning med fordonens tekniska skötsel och i än mindre omfattning deltaga i erforderliga reparationsarbeten, då dessa arbeten utföras av särskild personal vid maskinavdelningen. Med hänsyn härtill kunna de sakkunniga ej finna berörda förhållande vara av avgörande betydelse vid bedömande av spörsmålet om ifrågavarande befattningshavares löneställning.

De övriga uppgifter, som ankomma på rälsbussförare, innefatta huvudsakligen dels fordonets förande med iakttagande av för respektive bandel gällande säkerhetsföreskrifter, dels befattning med person-, post- och godstrafiken, d. v. s. biljettvisering och biljettförsäljning samt omhändertagandet av post och gods, som befordras med fordonet.

Beträffande rälsbussförarens åligganden i förstnämnda avseende synes en jämförelse med lokförarnas vara av intresse. Därvid bör beaktas, att genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen en ny lokförarbefattning, avsedd för

smalspårsnätet, i tjänsteförteckningen införts i 10 lönegraden eller alltså två lönegrader lägre än den placering, som givits lokförare å normalspårsnätet. Orsaken till denna skillnad ligger uppenbarligen däri, att förartjänsten vid de smalspåriga banorna ansetts mindre krävande bland annat med hänsyn till att i regel säkerhetstjänsten å dessa banor är enklare och tågtätheten mindre samt den rullande materielen lättare.

Vad angår rälsbussförarnas befattning med person-, post- och godstrafiken, närmast motsvarande konduktörsgöromål, må erinras, att enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut för dylika göromål å trafiksvaga banor må kunna användas trafikbiträde, d. v. s. befattningshavare i två lönegrader lägre än konduktör.

På grund av nu berörda omständigheter och med stöd av de iakttagelser, som de sakkunniga gjort under sina resor å smalspårsnätet, ha de sakkunniga funnit, att å de delar av detta nät, vilka kunna betecknas såsom trafiksvaga, trafikbiträden (A 6) skäligen böra kunna anlitas såsom rälsbussförare. Å andra sidan må framhållas, att vissa smalspåriga bandelar uppvisa en livlig trafik och sådana förhållanden i övrigt, att om rälsbussar där förekomma rälsbussförartjänsten icke torde vara väsentligt mindre krävande än på normalspårsnätet. I dylikt fall bör jämväl föraren få samma löneställning som å sistnämnda nät.

Mot de sakkunnigas uttalande har *ledamoten Christiansson* anmält avvikande mening under framhållande av att rälsbussförarna å trafiksvaga smalspårsbanor borde placeras i 7 lönegraden.

I skrivelse den 25 januari 1944 till Kungl. Maj:t hemställde *järnvägsstyrelsen*, att befattningen rälsbussförare måtte i tjänsteförteckningen införas jämväl i lönegraden A 6. Denna befattning skulle därvid avses för rälsbussförare på de delar av smalspårsnätet, vilka kunde betecknas såsom trafiksvaga. I 8 lönegraden borde däremot placeras rälsbussförare å vissa smalspåriga bandelar med livlig trafik och sådana förhållanden i övrigt, att rälsbussförartjänsten icke torde vara väsentligt mindre krävande än på normalspårsnätet.

Allmänna lönenämnden har avgivit utlåtande i ärendet den 8 februari 1944 samt därvid anfört följande.

Enligt allmänna lönenämndens mening är skillnaden i arbetsuppgifter och ansvar för rälsbussförare vid å ena sidan en normalspårig linje och å andra sidan en trafiksvag smalspårig linje förhållandevis mindre än för lokförare vid de olika slagen av linjer. Med hänsyn härtill synes tillräcklig anledning icke föreligga att — på sätt som skett i fråga om lokförarna — placera rälsbussförare vid trafiksvaga smalspåriga linjer två lönegrader lägre än förarna vid de normalspåriga linjerna. Lönenämnden vill därför för sin del förorda en placering av de förra i 7 lönegraden eller samma lönegrad, till vilken automobilförare med kvalificerade arbetsuppgifter hänföras.

Häremot har *ledamoten Ruist* anmält avvikande mening under framhållande av att lönenämnden bort tillstyrka järnvägsstyrelsens förslag.

Jag anser mig till en början böra framhålla, att personalsakkunniga vid statens järnvägar icke närmare ingått på frågan om rälsbussförarnas lönegradsplacering i sitt förut i olika sammanhang omnämnda belänkande rö-
*Departements-
chefen.*

rande personalen vid smalspårsbanorna. De sakkunniga uttala däri endast, att frågan vore föremål för statsmakternas prövning, varför de sakkunniga icke hade anledning att vidare yttra sig i denna del. Såväl järnvägsstyrelsen som allmänna lönenämnden ha i sina utlåtanden över betänkandet vidhållit sin tidigare intagna ståndpunkt.

I anslutning till lönenämndens jämförelse mellan rälsbussförare å smalspårsbanor och automobilförare med kvalificerade arbetsuppgifter vill jag erinra, att vid införandet år 1942 av befattningen rälsbussförare i 8 lönegraden hänsyn tagits till att automobilförare med kvalificerade arbetsuppgifter hänförs till 7 lönegraden. Det ansågs därvid, att rälsbussförarna å normalspårsbanor — om några andra var det då ej fråga — borde placeras en lönegrad över automobilförarna med kvalificerade arbetsuppgifter. Att mot denna bakgrund och i betraktande av de arbetsuppgifter, som tillkomma rälsbussförarna å de trafiksvaga normalspårsbanorna, värdera dessa befattningshavare lägre än de kvalificerade automobilförarna, finner jag mindre tilltalande. Jag anser mig därför med instämmande jämväl i övrigt i vad lönenämnden anfört böra förorda, att befattningen rälsbussförare införes i tjänsteförteckningen jämväl i lönegraden A 7.

Införande av motorvagnsförare i A 7. Såväl personalsakkunniga vid statens järnvägar som järnvägsstyrelsen och allmänna lönenämnden ha uttalat sig för en placering av motorvagnsförare vid smalspårsbanorna i samma lönegrad, som kunde komma att fastställas för rälsbussförare vid dessa banor. Under åberopande härav och med hänvisning till vad jag anfört beträffande rälsbussförare, får jag förorda, att befattningen motorvagnsförare införes i tjänsteförteckningen jämväl i lönegraden A 7.

Nya tjänster i anledning av statsförvärv av vissa enskilda järnvägar. Vid bifall till de förslag, som i annat sammanhang framläggas rörande införlivande i statsbanenätet av Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägar, Halmstad—Nässjö järnvägar och Nässjö—Oskarshamns järnväg böra följande befattningar inrättas, nämligen *dels* från och med den 1 juli 1945 1 förste baningenjör (A 27), 1 förste maskiningenjör (A 27), 1 maskiningenjör (A 26), 1 trafikinspektör (A 26), 1 verkstadsingenjör (A 26), 1 stationsinspektör av klass 1 B (A 24), 1 ingenjör (A 22), 3 stationsinspektorer av klass 2 (A 22), 1 byråassistent (A 21) och 1 kontrollör (A 21), *dels ock* från och med den 1 januari 1946 1 baningenjör (A 26), 1 trafikinspektör (A 26), 1 stationsinspektör av klass 1 B (A 24), 1 stationsinspektör av klass 2 (A 22) och 1 byråassistent (A 21). Från och med den 1 juli 1945 bör vidare 1 maskiningenjör (A 26) indragas.

Därutöver böra å övergångsstat uppföras *dels* från och med den 1 juli 1945 1 telegrafingenjör (A 26), 1 förste byråsekreterare i A 24, 2 ingenjörer i A 22 och 3 byråsekreterare (A 21), *dels ock* från och med den 1 januari 1946 1 byråingenjör (A 26), 2 maskiningenjörer (A 26), 2 trafikinspektörer (A 26), 2 byråassistenter (A 21) och 2 kontrollörer (A 21).

Övriga förslag. Utöver de förslag, för vilka jag i det föregående redogjort, har järnvägsstyrelsen med tillstyrkan av allmänna lönenämnden föreslagit inrättande av en ingenjörsbefattning i A 22 å förrådsbyrå och uppflyttning av en förste bokhållare i A 18 å samma byrå till byråsekreterare i A 21. Dessa förslag är jag för närvarande icke beredd att tillstyrka.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle från och med den 1 juli 1945 vidtagas följande förändringar beträffande *personalförteckningen*, nämligen ökning av antalet byrådirektörer (A 28) från 4 till 5, ökning av antalet förste baningenjörer (A 27) från 16 till 24, ökning av antalet förste byråingenjörer (A 27) från 14 till 15, ökning av antalet förste maskiningenjörer (A 27) från 10 till 17, ökning av antalet trafikinspektörer (A 27) från 19 till 26, minskning av antalet baningenjörer (A 26) från 19 till 12, minskning av antalet byråingenjörer (A 26) från 17 till 16, minskning av antalet maskiningenjörer (A 26) från 9 till 4, ökning av antalet telegrafingenjörer (A 26) från 5 till 6, minskning av antalet trafikinspektörer (A 26) från 12 till 7, ökning av antalet verkstadsingenjörer (A 26) från 4 till 5, ökning av antalet överinspektörer (A 26) från 5 till 7, minskning av antalet stationsinspektörer av klass 1 A (A 25) från 16 till 13, ökning av antalet förste byråsekreterare i A 24 från 10 till 14, ökning av antalet ingenjörer i A 24 från 16 till 17, ökning av antalet stationsinspektörer av klass 1 B (A 24) från 27 till 28, ökning av antalet ingenjörer i A 22 från 49 till 53, ökning av antalet stationsinspektörer av klass 2 (A 22) från 28 till 32, ökning av antalet aktuarier (A 21) från 4 till 5, ökning av antalet byråassistenter (A 21) från 31 till 32 och ökning av antalet kontrollörer (A 21) från 11 till 13. Därjämte böra följande förändringar vidtagas från och med den 1 januari 1946, nämligen ökning av antalet baningenjörer (A 26) från 12 till 13, ökning av antalet trafikinspektörer (A 26) från 7 till 8, ökning av antalet stationsinspektörer av klass 1 B (A 24) från 28 till 29, ökning av antalet stationsinspektörer av klass 2 (A 22) från 32 till 33 och ökning av antalet byråassistenter (A 21) från 32 till 33.

I *tjänsteförteckningen* skulle från och med den 1 juli 1945 införas förste banmästare i A 14 samt motorvagnsförare och rälsbussförare i A 7.

Statens vattenfallsverk.

Uppflyttning av driftcheferna från A 28 till C 6. Vid statens vattenfallsverk finnas fyra driftchefsbefattningar — en vid Trollhätte kraftverk, en vid Västerås kraftverk, en vid Mellersta Norrlands kraftverk och en vid Porjus kraftstation — samtliga placerade i lönegraden A 28. Till driftchefen vid Västerås kraftverk utgår enligt medgivande av riksdagen ett tillfälligt löne-tillägg å 2 000 kronor för år. Driftchefen i Porjus äger enligt bestämmelse i civila avlöningsreglementet (58 § 4 mom. 4 punkten) åtnjuta avlöningsför-

stärkning med 1 000 kronor om året. Genom beslut den 26 maj 1944 har Kungl. Maj:t — med stöd av 9 § nämnda reglemente — medgivit, att den nuvarande innehavaren av driftchefsbefattningen vid Trollhätte kraftverk C. E. Söderbaum må placeras i 33 löneklassen av den i reglementet intagna löneplanen A.

I skrivelse den 15 maj 1944 har *vattenfallsstyrelsen* hemställt, att förslag om driftchefernas placering i lönegraden C 6 måtte framläggas för 1945 års riksdag. Styrelsen har därvid erinrat, att tjänsteförteckningssakkunniga för affärsverken i sitt den 13 februari 1939 avgivna betänkande (SOU 1939: 5) föreslagit, att ifrågavarande befattningar måtte förändras till förordnandetjänster i lönegraden C 6. Detta förslag har biträttts av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i deras den 18 juni 1942 avgivna betänkande (SOU 1942: 30).

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 30 juni 1944 biträtt styrelsens hemställan under erinran, att lönenämnden tidigare tillstyrkt tjänsteförteckningssakkunnigas förslag. Lönenämnden förutsatte därvid liksom de sakkunniga, att förut omnämnda tillfälliga lönetillägg och avlöningsförstärkning skulle bortfalla.

Departements-
chefen.

För omändring av driftchefsbefattningarna vid statens vattenfallsverk till förordnandetjänster tala samma skäl som i det föregående åberopats för motsvarande åtgärd beträffande postdirektörerna. Då de förvaltningschefer vid statens vattenfallsverk, som inneha ställning såsom kraftverksdirektörer, redan överförts till C-planen, skulle vid bifall till vattenfallsstyrelsens förslag verkets samtliga förvaltningschefer liksom cheferna för övriga kommunikationsverks lokala organisationer vara hänfödda till C-planen.

Jag tillstyrker alltså, att driftcheferna i enlighet med föreliggande förslag omändras till förordnandetjänster från och med den 1 juli 1945. I samband därmed bör föreskriften i 58 § 4 mom. 4 punkten civila avlöningsreglementet om särskild avlöningsförstärkning till driftchefen i Porjus upphävas. Förslag härom framlägges av chefen för finansdepartementet. Ej heller bör tillfälligt lönetillägg åt driftchefen vid Västerås kraftverk vidare utgå. Liksom övriga befattningar å C-planen vid statens vattenfallsverk böra driftchefsbefattningarna tillsättas medelst förordnande på viss tid.

I detta sammanhang anser jag mig böra omnämna, att enligt anmärkning vid personalförteckningen en befattning såsom kraftverksdirektör i lönegraden C 9 skall indragas vid inträffande ledighet å befattningen såsom kraftverksdirektör vid kraftverket i Västerås. Enligt anmärkningen skall vidare i avvaktan härå en driftchefsbefattning hållas vakant. Sedan den personligt inrättade befattningen såsom kraftverksdirektör i Västerås numera blivit ledig, kan ifrågavarande anmärkning utgå ur personalförteckningen.

Uppflyttning av en förste byråingenjör å vattenbyggnadstekniska byrån från A 27 till byrådirektör i A 28. Till stöd för förslaget har *vattenfallsstyrelsen* i skrivelse den 13 december 1944 anfört i huvudsak följande.

Vid 1938 års utredning om ändringar i vattenfallsstyrelsens organisation förutsattes, att vattenfallsverkets kraftproduktion skulle tills vidare ökas med normalt 110 miljoner kWh per år och under de närmaste åtta åren med 150 miljoner kWh per år.

I verkligheten har kraftförbrukningen ökat med i genomsnitt 320 miljoner kWh per år. För fortsättningen räknas med en ökning av 200 miljoner kWh per år. Ökningen beror delvis på att vattenfallsverket blivit kraftleverantör till stora områden, som tidigare voro i huvudsak självförsörjande, och att den enskilda vattenkraften blivit tagen i anspråk i procentuellt mycket större omfattning än statens. De bästa privata vattenfallen ha utnyttjats, och de fall, som hädanefter skola utbyggas, medföra ökade kostnader.

På grund härav torde ny- och ombyggnaderna nu kräva ungefär 80 % mera arbete än som år 1938 beräknades för den närmaste åttaårsperioden. Som en följd därav har arbetet inom vattenbyggnadstekniska byrån ökat i betydande grad. Samtidigt har förprojekteringen av vattenkraftanläggningar fått större omfattning och betydelse.

Styrelsen hade under åren 1909—1925 en teknisk utredningsbyrå, vars chef från och med den 1 juli 1920 erhöll tjänsteställning såsom extra byråchef. Efter år 1925 inordnades byrån såsom en utrednings- och förprojekteringsavdelning inom byggnadsbyrån (nuvarande vattenbyggnadstekniska byrån).

Det ansågs vid utredningen år 1938, att förprojekteringsarbetena skulle efter extra byråchefens pensionering år 1941 kunna direkt ledas av överingenjören och förste byrådirektören vid vattenbyggnadstekniska byrån. Detta har icke blivit möjligt. För arbetsuppgifterna har i stället under de senaste åren måst anlitas byråns mest erfarne förste byråingenjör, vilken kompen-serats genom gratifikationer.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 12 januari 1945 tillstyrkt styrelsens förslag.

Att de arbetsuppgifter, om vilka här är fråga, skulle kunna tillfredsstäl-
 lande utföras utan att särskild befattningshavare avdelas därför får med vat-
 tenkraftutbyggnadernas nuvarande och sannolikt för lång framtid blivande
 omfattning anses uteslutet. Med hänsyn härtill och då uppgifternas art och
 omfattning motivera den av vattenfallsstyrelsen föreslagna löneställningen,
 anser jag mig böra tillstyrka styrelsens förslag.

Departements-
 chefen.

Inrättande av en förste byråingenjörsbefattning i A 27 å drifbyråns allmänna avdelning. Till stöd för detta förslag anför *vattenfallsstyrelsen* i huvudsak följande.

I 1938 års betänkande angående vattenfallsstyrelsens organisation tillstyrktes, att drifbyrån skulle omfatta bland annat en allmän avdelning under en ordinarie byråingenjör. Styrelsen har ännu icke begärt inrättande av befattningen, enär den rådande knappheten på mera erfarna ingenjörer hittills försvårat dispositionen av tillgängliga ingenjörskrafter. Detta hinder föreligger icke längre.

Under tiden efter 1938 års organisationsutredning ha emellertid förhållandena utvecklats på sådant sätt, att styrelsen numera funnit nödvändigt, att föreståndaren för allmänna avdelningen erhåller tjänsteställning såsom förste byråingenjör.

De för avdelningen ursprungligen angivna arbetsuppgifterna ha avsevärt

ökats såväl kvantitativt som kvalitativt. Avdelningen har därjämte erhållit en del nya betydelsefulla uppgifter.

Den allmänna samkörningen av landets olika kraftsystem, vilken år 1938 endast hade obetydlig omfattning men nu är nästan fullständig, samt den ständigt växande kraftöverföringen från Norrland till sydligare landsdelar ställer mycket stora fordringar på vattenfallsstyrelsens centrala driftledning och därmed på allmänna avdelningens föreståndare, vilken har att planlägga de olika kraftföretagens deltagande i kraftproduktionen.

Allmänna lönenämnden tillstyrker styrelsens förslag.

Departements-
chefen.

Enligt vad jag inhämtat förestås driftbyråns allmänna avdelning för närvarande av en extra ordinarie förste byråingenjör. Då arbetsuppgifterna å avdelningen äro av permanent karaktär, torde emellertid — såsom vid 1939 års omorganisation avsetts — en ordinarie föreståndartjänst böra inrättas. Enär tillväxten av antalet under vattenfallsstyrelsen hörande anläggningar i förening med uppkomna tekniska samordningsproblem — samkörning av landets olika kraftsystem och kraftöverföring mellan skilda landsändar — komplicerat avdelningens uppgifter, synes en högre löneställning böra tilldelas föreståndaren än som förutsatts vid nämnda omorganisation. Jag finner mig fördenskull böra tillstyrka, att för ändamålet inrättas en ordinarie förste byråingenjörstjänst i lönegraden A 27.

Uppflyttning av tre byråingenjörer från A 26 till förste byråingenjörer i A 27. Ifrågavarande befattningshavare äro placerade en å vattenbyggnadstekniska byråns vattenbyggnadsavdelning, en å elektrobyggnadsbyråns linjekontor och en vid driftbyråns undervisningsanstalt.

Till stöd för förslagen anför *vattenfallsstyrelsen* bland annat följande.

Vid *vattenbyggnadstekniska byråns vattenbyggnadsavdelning* äro konstruktionsarbetena för vattenkraftanläggningar fördelade på ett varierande antal underavdelningar, som tidvis uppgått ända till fem. För närvarande finnas tre underavdelningar. Dessa förestås av extra ordinarie förste byråingenjörer, av vilka en är ordinarie byråingenjör. Åtminstone en av nämnda tjänstemän bör nu erhålla ordinarie anställning såsom förste byråingenjör.

Vid *elektrobyggnadsbyråns linjekontor* är arbetet fördelat på två konstruktionsavdelningar och en skogsteknisk avdelning. Envar av de båda konstruktionsavdelningarna, vilkas arbeten avse såväl kraftledningar som järnkonstruktioner och grundläggningar för utomhusställverk, står under ledning av en ordinarie byråingenjör.

Den ena ordinarie byråingenjörstjänsten inrättades år 1937 och den andra år 1941. Med hänsyn till den ökade mängden av svårare arbetsuppgifter är det väl motiverat att ändra en av byråingenjörstjänsterna till en förste byråingenjörsbefattning.

Driftbyråns undervisningsanstalt förestås av en byråingenjör, ordinarie sedan år 1939. Kursverksamheten avsåg då endast utbildning av driftpersonal.

Numera har styrelsen funnit behövt att dessutom anordna dels utbildningskurser för kameral personal såväl i kamerala och administrativa ämnen som även rörande den tekniska funktionen hos verkets anläggningar, dels ock kortare kurser för speciella kategorier bland personalen, särskilt arbetsledare vid linje- och montagearbeten.

I anslutning till kursverksamhetens utveckling har det befunnits lämpligt att samla såväl tekniska som kamerala tjänstemän i högre tjänsteställningar till regelbundet återkommande konferenser, vilka omhändertagits av undervisningsanstalten.

För att kunna tillgodose det alltmer växande rekryteringsbehovet av driftpersonal har införts en i regel fyraårig lärlingsutbildning, följd av en aspirantutbildning omfattande ett å två år. Nämnade praktiska utbildning sker vid lokalförvaltningarna men erfordrar central ledning och övervakning; dessa uppgifter ha under år 1944 överflyttats på undervisningsanstaltens föreståndare.

Med hänsyn till den inträdda avsevärda ökningen i det arbete och ansvar, som åvilar föreståndaren för undervisningsanstalten, hemställer vattenfallsstyrelsen, att hans byråingenjörsbefattning måtte ändras till en befattning såsom förste byråingenjör.

Allmänna lönenämnden tillstyrker styrelsens förslag. Beträffande befattningen såsom föreståndare för undervisningsanstalten förutsätter dock lönenämnden, att befattningen vid eventuellt uppkommande vakans hålles obe-satt till dess för undervisningsuppgifterna lämpad befattningshavare anträffats och under en längre tid prövats.

Den med vattenfallsverkets utveckling sammanhängande stegringen av de kvalificerade göromålen för de av styrelsen till uppflyttning föreslagna byråingenjörerna å vattenbyggnadstekniska byrån och elektrobyggnadsbyrån synes mig motivera en löneförbättring för dem. Då vidare den vid driftbyrån bedrivna undervisningsverksamheten de senaste åren blivit mera omfattande och mångskiftande än tidigare, måste å den tjänsteman, som har att sammanhålla de olika undervisningsgrenarna, ställas stora krav i fråga om insikter, erfarenhet och pedagogisk förmåga. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att för föreståndaren för undervisningsanstalten avses en befattning såsom förste byråingenjör. Vad allmänna lönenämnden anfört bör därvid vinna beaktande.

*Departements-
chefen.*

Uppflyttning av en driftingenjör vid Övre Norrlands kraftverk från A 26 till förste driftingenjör i A 27. Till stöd för förslaget anför *vattenfallsstyrelsen* väsentligen följande.

I samband med att en ny lokal kraftverksförvaltning, Mellersta Norrlands kraftverk, inrättades provisoriskt från och med den 1 januari 1942 och definitivt från och med den 1 juli samma år överfördes till densamma vissa kraftanläggningar från Norrländska kraftverken, vilka sistnämnda därvid erhöilo den ändrade benämningen Övre Norrlands kraftverk. Med anledning därav blev samtidigt den dåvarande förste driftingenjörsbefattningen vid Norrländska kraftverkens huvudkontor i Umeå förändrad till en driftingenjörsbefattning.

Styrelsen har funnit, att denna ändring var mindre välbetänkt.

Förutom kraftstationen vid Norrfors har driftingenjören i Umeå att svara dels för driften å ett distributionsnät, som sträcker sig genom hela kustlandet från Ångermanälven till Torneälv, dels för nybyggnads-, utvidgnings- och underhållsarbetena å ett stort antal stora och viktiga understationer.

Antalet sekundärstationer har visserligen efter år 1941 ökats endast från

6 till 7. Tre av de äldre stationerna ha emellertid avsevärt utvidgats. Det har därjämte tillkommit två sekundärstationer, vilka visserligen ägas av abonnenter men dock kräva viss tillsyn från kraftverkets sida. Antalet av verkets egna tertiär- och kopplingsstationer var vid 1942 års ingång 27 och kommer att till och med år 1945 ökas med 20. Längden av de kraftledningarna, som i drifhänseende äro underställda driftsingenjören i Umeå, utgjorde vid 1942 års utgång 1 200 km men kommer att under år 1945 ökas till 1 720 km.

Vissa abonnenter begagna sig av större elektriska ångpannor — flertalet för 10 000 kW vardera — som tillhöra vattenfallsverket; driftavdelningen i Umeå övervakar installationen och skötseln samt underhållet av dem. Antalet av dessa ångpannor var vid 1942 års ingång 2 och är nu 6 samt beräknas komma att under år 1945 ökas till 8.

Befattningen är särskilt krävande på grund av den vidsträckta omfattningen av distributionsområdet med dess delvis till glest bebyggda trakter förlagda anläggningar. Man har att vänta en fortsatt betydande utveckling av dem. Vattenfallsstyrelsen har sålunda funnit, att befattningen bör höjas till förste driftsingenjörsbefattning.

Allmänna lönenämnden tillstyrker förslaget.

*Departements-
chefen.*

Även jag finner det motiverat, att ifrågavarande driftsingenjörsbefattning med hänsyn till utvecklingen under senare år ombildas till förste driftsingenjörstjänst. Jag tillstyrker alltså vattenfallsstyrelsens framställning i denna del.

Inrättande av en förste byråsekreterarbefattning i A 24 å försvarskontoret.
Till stöd för detta förslag anför *vattenfallsstyrelsen* följande.

Styrelsen har vid upprepade tillfällen, första gången år 1939, hemställt, att den extra ordinarie sekreterarbefattningen i 24 lönegraden å försvarskontoret måtte ändras till ordinarie befattning. Dessa framställningar ha hittills icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

De arbetsuppgifter, som avsetts för befattningen, gälla ärenden angående civilförsvar och verkshemvärn samt uppskov med inställelse till militär tjänstgöring. Civilförsvarsärendena avse jämväl sådana kraftanläggningar, som icke tillhöra staten. Därjämte bör tjänstemannen fungera såsom ställföreträdare för försvarskontorets chef, militärassistenten, samt upprätthålla kontinuiteten i arbetet å försvarskontoret vid ombyte av militärassistent.

Under år 1944 har sekreteraren tilldelats en ny arbetsuppgift av tydligt permanent karaktär, i det att ansvaret för en väsentlig del av brandförsvaret vid verkets anläggningar pålagts försvarskontoret, där dithörande frågor handläggas av sekreteraren.

Styrelsen tillåter sig därför att återkomma med hemställan om inrättande av en förste byråsekreterarbefattning i lönegraden A 24 å försvarskontoret.

Allmänna lönenämnden, som tidigare — i avvaktan på återgång till normala förhållanden — ställt sig avvisande mot förslaget, tillstyrker nu detsamma. Nämnden framhåller, att försvarskontoret numera erhållit nya arbetsuppgifter med avseende på den jämväl under fredsförhållanden erforderliga brandförsvarsorganisationen vid verket. Vidare lär befattningshavaren — för den händelse att under fredsförhållanden hans arbetskraft icke helt skulle tagas i anspråk för försvarskontorets räkning — kunna i åtmins-

tone viss utsträckning utnyttjas för andra administrativa uppgifter inom verket. Lönenämnden har även beaktat, att inrättandet av en ordinarie befattning torde vara av vikt för befrämjande av kontinuiteten i försvarskontorets arbete.

Då de arbetsuppgifter, som efter hand kommit att påläggas ifrågavarande befattningshavare, torde få anses vara av stadigvarande karaktär och hava sådan omfattning, att de även under fredsförhållanden åtminstone i stort sett fylla befattningshavarens arbetstid, tillstyrker jag, att för uppgifterna inrättas en ordinarie förste byråsekreterartjänst i 24 lönegraden.

*Departement-
chefen.*

Uppflyttning av en förrådsförvaltare vid huvudförrådet i Västerås från A 21 till förrådsintendent i A 24. Till stöd för förslaget anför vattenfallsstyrelsen bland annat följande.

Förrådsförvaltartjänsten inrättades såsom ordinarie år 1932. Huvudförrådet var då administrativt inordnat i Västerås kraftverk, varigenom förrådsförvaltare var underställd driftchefen vid nämnda kraftverk.

I samband med vattenfallsstyrelsens omorganisation år 1939 skildes huvudförrådet från Västerås kraftverk och underställdes helt styrelsens förrådskontor. Härigenom erhöll förrådsförvaltare en självständigare och ansvarsfullare ställning med ökade befogenheter.

Varuomsättningen vid huvudförrådet har efter 1932 stigit betydligt. Räkning i penningar var omsättningen (ankommande och avgående) år 1943 49 miljoner kronor mot cirka 4,3 miljoner kronor år 1932. Godsmängden var år 1943 cirka 19 000 ton mot cirka 4 000 ton år 1932. Bokförda värdet av huvudförrådets lagerbehållning den 31 december 1943 utgjorde cirka 12,2 miljoner kronor mot cirka 2 miljoner kronor den 31 december 1932. Antalet förrådsverifikationer uppgick under år 1943 till cirka 65 000 mot cirka 23 000 år 1932. Personalen vid huvudförrådet omfattade den 30 september 1944 101 befattningshavare.

På innehavaren av ifrågavarande befattning måste ställas stora krav i fråga om förmåga såsom arbetsledare, kommersiell erfarenhet och varukännedom. Rörelsen omfattar en mycket stor mångfald av synnerligen olikartade varuslag. Befattningen bör därför uppflyttas till sådan högre lönegrad, att det blir möjligt att i densamma anställa en person med erforderliga kvalifikationer, förslagsvis till 24 lönegraden, i vilken förrådsintendenterna vid telegrafverkets fyra huvudförråd äro placerade.

Allmänna lönenämnden framhåller, att en jämförelse mellan de av vattenfallsstyrelsen lämnade uppgifterna angående varuomsättning m. m. vid vattenfallsverkets huvudförråd i Västerås samt motsvarande av lönenämnden under hand införskaffade uppgifter för telegrafverkets huvudförråd i Stockholm, Göteborg och Nässjö synts lönenämnden giva vid handen, att skäl föreligga för en uppflyttning av föreståndaren för vattenfallsverkets huvudförråd till samma lönegrad som telegrafverkets förrådsintendenter.

I likhet med allmänna lönenämnden tillstyrker jag förevarande förslag. Vid bifall härtill bör i tjänsteförteckningen benämningen förrådsintendent införas i lönegraden A 24 och benämningen förrådsförvaltare uteslutas i lönegraden A 21.

*Departement-
chefen.*

Uppflyttning av en ingenjör vid provningsanstalten i Älvkarleby från A 20 till A 22. Rörande detta förslag har *vattenfallsstyrelsen* anfört huvudsakligen följande.

Provningsanstalten i Älvkarleby är underställd förste driftsingenjören därstädes. Den direkta ledningen av arbetet vid anstalten handhaves emellertid sedan många år av en ingenjör i lönegraden A 20 (ordinarie sedan 1937).

Sedan år 1937 har arbetet med sådana prov, som tidigare förekommit vid provningsanstalten, i hög grad ökat i omfattning, varjämte en del prov nytillkommit. Särskilt må nämnas, att till anstalten anskaffats en större elektrisk impulsgenerator, medelst vilken omfattande, systematiska prov utföras på olika anläggningsdelar i ändamål att enligt moderna principer bringa anläggningsisolationen på en tillfredsställande nivå.

Anstaltens verksamhet har numera utvecklats till sådan omfattning och karaktär samt kräver sådana kvalifikationer hos ledaren för arbetet därstädes, att en uppflyttning av ifrågavarande ingenjörsbefattning till 22 lönegraden är fullt befogad.

Allmänna lönenämnden tillstyrker förslaget.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till arten och omfattningen av de å provningsanstalten i Älvkarleby numera förekommande arbetsuppgifterna tillstyrker jag vattenfallsstyrelsens förslag. Vid bifall härtill bör å Kungl. Maj:t få ankomma att meddela beslut om minskning av antalet ingenjörer i lönegraden A 20 med en.

Uteslutning av kanalinspektör i A 21. Vid bifall till det förslag, jag i annat sammanhang framlagt rörande överflyttning av förvaltningen av Södertälje kanal från och med den 1 juli 1945 från vattenfallsstyrelsen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, bör befattningen kanalinspektör i A 21 utgå ur personalförteckningen.

Sammanfattning. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle beträffande *personalförteckningen* vidtagas följande ändringar, nämligen minskning av antalet kraftverksdirektörer i C 9 från 3 till 2,, införande av 4 driftchefer i C 6, ökning av antalet byrådirektörer (A 28) från 1 till 2, uteslutning av 4 driftchefer i A 28, ökning av antalet förste byråingenjör (A 27) från 12 till 15, ökning av antalet förste driftsingenjörer (A 27) från 3 till 4, minskning av antalet byråingenjörer (A 26) från 12 till 9, minskning av antalet driftsingenjörer (A 26) från 3 till 2, införande av 1 förrådsintendent i A 24, ökning av antalet förste byråsekreterare i A 24 från 2 till 3, ökning av antalet ingenjörer i A 22 från 3 till 4 samt uteslutning av 1 förrådsförvaltare och 1 kanalinspektör i A 21.

I *tjänsteförteckningen* skulle införas driftchef i C 6 och förrådsintendent i A 24 ävensom uteslutas driftchef i A 28 samt förrådsförvaltare och kanalinspektör i A 21.

Hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o) godkänna följande personalförteckningar, att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1945:

Personalförteckning för postverket.*Tjänstemän å ordinarie stat.*

Befattning.	Lönegrad.
1 generaldirektör	C 13
1 överdirektör	C 10
1 postsparbankschef	C 7
7 postdirektörer	C 6
3 byråchefer	A 30
2 byrådirektörer	A 28
1 byrådirektör och ombudsman	A 28
1 förste byråingenjör	A 27
2 förste intendent	A 27
1 kontorschef	A 27
1 förste aktuarie	A 26
7 förste byråsekreterare	A 26
1 intendent	A 26
1 kamrer	A 26
3 överpostmästare	A 26
22 postmästare av klass 1 A	A 25
10 förste byråsekreterare	A 24
1 förste revisor	A 24
1 ingenjör	A 24
2 intendent	A 24
38 postmästare av klass 1 B	A 24
9 överkontrollörer	A 24
16 förste kontrollörer	A 22
58 postmästare av klass 2	A 22
4 aktuarier	A 21
10 byråsekreterare	A 21
8 revisorer	A 21

Personalförteckning för telegrafverket.*Tjänstemän å ordinarie stat.*

Befattning.	Lönegrad.
1 generaldirektör	C 15
1 överdirektör	C 10
1 överingenjör	C 10

Befattning.	Lönegrad.
6 distriktschefer	C 8
1 verkstadsdirektör	C 8
1 överingenjör	C 7
2 avdelningsdirektörer	C 6
1 verkstadsöveringenjör	C 5
3 byråchefer	A 30
1 telefondirektör	A 30
2 telegrafdirektörer	A 30
7 byrådirektörer	A 28
2 överinspektörer	A 28
6 förste byråingenjörer	A 27
2 förste byråsekreterare	A 27
17 förste sektionsingenjörer	A 27
1 förste verkstadsingenjör	A 27
20 byråingenjörer	A 26
6 distriktsingenjörer	A 26
3 förste byråsekreterare	A 26
1 förste revisor	A 26
1 kameralintendent	A 26
12 linjeingenjörer	A 26
7 radioingenjörer	A 26
11 sektionsingenjörer	A 26
13 telegrafkommissarier av klass 1 A	A 26
9 trafikinspektörer	A 26
1 verkstadsingenjör	A 26
4 förrådsintendenter	A 24
1 förrådskamrer	A 24
14 förste byråsekreterare	A 24
4 ingenjörer	A 24
1 inköpschef	A 24
25 telegrafkommissarier av klass 1 B	A 24
6 överkontrollörer	A 24
21 förste kontrollörer	A 22
15 ingenjörer	A 22
3 radiokommissarier	A 22
20 telegrafkommissarier av klass 2	A 22
3 aktuarier	A 21
6 byråsekreterare	A 21
1 huvudkassör	A 21
5 revisorer	A 21

Personalförteckning för statens järnvägar.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning.	Lönegrad.
1 generaldirektör	C 17
1 överdirektör	C 11
6 distriktschefer	C 9
1 förrådsdirektör	C 8
1 verkstadsdirektör	C 8
1 verkstadsöveringenjör	C 6
10 byråchefer	A 30
1 arkitekt	A 28
5 byrådirektörer	A 28
1 ombudsman	A 28
4 överinspektörer	A 28
5 distriktssekreterare	A 27
3 förrådsintendenter.	A 27
24 förste baningenjörer	A 27
15 förste byråingenjörer	A 27
7 förste byråsekreterare	A 27
17 förste maskiningenjörer	A 27
26 förste trafikinspektörer	A 27
4 förste verkstadsingenjörer	A 27
1 lantmätare	A 27
12 baningenjörer	A 26
3 befälhavare å tågfarja	A 26
16 byråingenjörer	A 26
5 elektroingenjörer	A 26
2 förrådsintendenter	A 26
1 förste aktuarie	A 26
5 förste byråsekreterare	A 26
1 förste revisor	A 26
1 intendent	A 26
1 kamrer	A 26
4 maskiningenjörer	A 26
6 signalingenjörer	A 26
6 telegrafingenjörer	A 26
7 trafikinspektörer	A 26
5 verkstadsingenjörer	A 26
7 överinspektörer	A 26
13 stationsinspektorer av klass 1 A	A 25
1 expeditonsföreståndare	A 24
1 förrådskontrollör	A 24
1 förste aktuarie	A 24
14 förste byråsekreterare	A 24

Kungl. Maj:ts proposition nr 206.

Befattning.	Lönegrad.
17 ingenjörer	A 24
28 stationsinspektorer av klass 1 B	A 24
3 överkontrollörer	A 24
8 expeditiönsföreståndare	A 22
53 ingenjörer	A 22
32 stationsinspektorer av klass 2	A 22
1 verkstadskamrer	A 22
5 aktuarier	A 21
32 byråassistenter	A 21
27 byråsekreterare	A 21
22 expeditiönsföreståndare	A 21
3 förste styrmän av klass 1	A 21
1 huvudkassör	A 21
13 kontrollörer	A 21
4 revisorer	A 21

Personalförteckning för statens vattenfallsverk.*Tjänstemän å ordinarie stat.*

Befattning.	Lönegrad.
1 generaldirektör	C 16
1 överdirektör och souschef	C 13
2 kraftverksdirektörer	C 11
2 överingenjörer	C 10
2 kraftverksdirektörer	C 9
1 driftdirektör	C 7
4 driftchefer	C 6
1 förrådsdirektör	C 5
1 kanaldirektör	C 5
3 byråchefer	A 30
1 förste byrådirektör	A 30
2 byrådirektörer	A 28
4 direktörsassistenter vid kraftverk	A 27
7 distriktsingenjörer	A 27
15 förste byråingenjörer	A 27
2 förste byråsekreterare	A 27
4 förste driftsingenjörer	A 27
1 jägmästare	A 27
9 byråingenjörer	A 26
1 direktörsassistent vid kanalverk	A 26
2 driftsingenjörer	A 26
3 förste byråsekreterare	A 26
1 förrådsintendent	A 24
3 förste byråsekreterare	A 24
1 förste revisor	A 24

Befattning.	Lönegrad.
6 ingenjörer	A 24
1 kamrer	A 24
1 lantmätare	A 24
1 förste kontrollör	A 22
4 ingenjörer	A 22
1 kanalinspektör	A 22
5 byråsekreterare	A 21
1 huvudkassör	A 21
7 kontrollörer	A 21
1 revisor	A 21;

2:o) medgiva, att i personalförteckningen för statens järnvägar må från och med den 1 januari 1946 vidtagas följande ändringar, nämligen ökning av antalet baningenjörer (A 26) från 12 till 13, ökning av antalet trafikinspektörer (A 26) från 7 till 8, ökning av antalet stationsinspektörer av klass 1 B (A 24) från 28 till 29, ökning av antalet stationsinspektörer av klass 2 (A 22) från 32 till 33 samt ökning av antalet byråassistenter (A 21) från 32 till 33;

3:o) förklara, att befattningarna i lönegraden C 6 såsom postdirektör, avdelningsdirektör vid telegrafverket och driftchef vid statens vattenfallsverk skola tillsättas medelst förordnande på viss tid;

4:o) förklara, att av riksdagen medgivet tillfälligt lönetillägg av 2 000 kronor för år åt driftchefen vid Västerås kraftverk ej vidare skall utgå;

5:o) medgiva, att i tjänsteförteckningen må vidtagas av mig i det föregående förordade ändringar;

6:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av förberörda förslag må erfordras.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.